

Paligmateriāls Bībeles studiju skolotājiem

Šī laika patiesība 5. Mozus grāmatā

Klifords Glodšteins

2021. gada 4. ceturksnis
Oktobris, novembris, decembris

Saturs

1. **5. Mozus grāmatas preambula** (25. septembris – 1. oktobris)
2. **Mozus vēstures stunda** (2.–8. oktobris)
3. **Mūžīgā derība** (9.–15. oktobris)
4. **Mīlēt Kungu, savu Dievu** (16.–22. oktobris)
5. **Svešinieks tavos vārtos** (23.–29. oktobris)
6. **Kura tauta vēl ir tik liela?** (30. oktobris – 5. novembris)
7. **Likums un žēlastība** (6.–12. novembris)
8. **Izvēlies dzīvību** (13.–19. novembris)
9. **Pagrieziet savas sirdis** (20.–26. novembris)
10. **Atcerieties, neaizmirstiet** (27. novembris – 3. decembris)
11. **5. Mozus grāmata vēlākajos rakstos** (4.–10. decembris)
12. **5. Mozus grāmata Jaunajā Derībā** (11.–17. decembris)
13. **Mozus augšāmcelšanās** (18.–24. decembris)

Derības grāmata: 5. Mozus grāmata

Stāsts ir šāds: ķēniņa Josijas valdīšanas laikā Jeruzalemē (640.–609. g. p.m.ē.) kāds, iespējams, strādājot svētnīcā, atrada grāmatas eksemplāru, un grāmata tika lasīta ķēniņa Josijas priekšā. “Un notika, ka ķēniņš, dzirdēdams Bauslības grāmatas vārdus, saplēsa savas drēbes” (2. Ķēn. 22:11). Kāpēc? Tāpēc, ka viņš saprata – viņš un viņa tauta nav paklausījuši tam, kas bija rakstīts grāmatā.

Tad, pamatojoties uz šo grāmatu, ko sauca par “Derības grāmatu” (2. Ķēn. 23:2), Josija sāka lielu reformāciju. Mēs varam lasīt par šo reformāciju 2. Ķēn. 23. nodaļā. Kas tā bija par grāmatu, kas tik ļoti ietekmēja ķēniņu un viņa tautu? Tiek uzskatīts, ka tā bija 5. Mozus grāmata, mūsu šī ceturkšņa pētījums.

Piekto un pēdējo no piecām Mozus grāmatām, 5. Mozus grāmatu jeb Deiteronomiju – nosaukums cēlies no latīņu valodas vārda *deuteronomium* (kas nozīmē “otrais likums”) – varētu rezumēt šādi:

Pēc tam, kad Israēla bērni bija pametuši Ēģipti un Sinajā noslēguši derību ar Kungu, viņi 40 gadus klīda tuksnesī tā vietā, lai dotos tieši uz Kānaānu. Kad 40 gadi bija pagājuši un ebreji beidzot gatavojās iet pāri Jordānai uz Apsolīto zemi, Mozus uzrunāja viņus vairākas reizes. Šo runu būtība bija šāda: *tagad jūs ieiesiet Apsolītajā zemē. Beidzot! Neaizmirstiet, ko Kungs ir darījis jūsu labā, un neaizmirstiet, ko Viņš tagad no jums prasa, proti, mīlēt Viņu no visas sirds un dvēseles un atklāt šo mīlestību, paklausot visiem Viņa baušļiem, visiem – saskaņā ar derību.*

Lai uzsvērtu derības nozīmīgumu, Mozus atkārtoja tautai Desmit baušļus, kuri bija tautas saistību juridiskais pamats derībā, ko Kungs vispirms bija noslēdzis ar viņu tēviem. Viņš to darīja vēlreiz, bet tagad ar viņiem – tieši pie Kānaānas robežām. Tādēļ vietā būtu jautājums: vai varētu pastāvēt paralēles starp to, ar ko Israēla bērni sakārās uz Apsolītās zemes robežas, un to, ar ko saskaramies mēs šodien, arī stāvot uz Apsolītās zemes (tikai daudz labākas) robežas?

Tāpēc šī ceturkšņa tēma ir “Šī laika patiesība 5. Mozus grāmatā”. Tieši to mēs arī aplūkosim: šī laika patiesības vēstījumus, kurus varam paņemt no Dieva vārdiem Viņa derības tautai.

Šajā ceturksnī tematiski aplūkosim 5. Mozus grāmatu, apskatot tādas tēmas kā mūžīgā derība, likums un žēlastība, ko nozīmē mīlēt Dievu un savu tuvāko un – kas ir vissvarīgākais – kā 5. Mozus grāmata atklāj Dieva mīlestību, kas visspēcīgāk izpaudās Jēzus krusta nāvē un Viņa augšāmcelšanās.

Protams, mūsu šodienas draudzi no draudzes tuksnesī šķir milzīga laika un kultūras plaisa. Bet varbūt tā, kas mums ir kopīgs, ir vairāk nekā tā, kas mūs šķir? Vai arī mums nevarētu teikt šādus vārdus: “Redziet, es esmu jums mācījis likumus un tiesas, kā Tas Kungs, mans Dievs, ir man pavēlējis, lai jūs tā darītu tai zemē, kuru jūs ejat sev iemantot.

Turiet un dariet, jo tā būs jūsu gudrība un saprašana to tautu priekšā, kuras, kad tās dzirdēs visus šos likumus, teiks: tiešām, šī lielā tauta ir sapratīga un gudra tauta.” (5. Mozus 4:5, 6)?

Ievērojiet, ne jau paši likumi bija viņu “gudrība un sapratne” tautu priekšā, bet gan viņu paklausība šiem likumiem. Protams, šeit ir vēstījums mums! Un tas ir tikai viens no daudzajiem vēstījumiem, kas atrodams 5. Mozus grāmatā.

Klifords R. Goldšteins ir Bībeles studiju ceļveža pieaugušiem redaktors un grāmatas “Velna kristības: evolūcija un kristietības pavešana” (Baptizing the Devil: Evolution and the Seduction of Christianity) autors.

5. Mozus grāmatas preambula

Galvenās rakstvietas: 1. Jņ. 4:8; 5. Moz. 4:37; 6:5.

Pētījumu centrs: Jes. 14:12–14, Ecēh. 28:12–17; 1. Moz. 3:1–7; 12:1–3; Ap. d. 7:20–36; 2. Moz. 19:4–8; 5. Moz. 1:34.

PIRMĀ DAĻA – PĀRSKATS

Ievads: 5. Mozus grāmata ir piektā un pēdējā Mozus grāmata. Tajā lasāma Mozus atvadu uzruna Israēlam pirms tautas ieiešanas Apsolītajā zemē, tādēļ šai grāmatai raksturīga neatliekamības sajūta. Mozus gatavojas atstāt tautu, viņa pēdējo vārdu mērķis ir atgādināt ļaudīm vissvarīgākās Dieva mācības. Tādējādi šī grāmata ir israēliešu ticības izklāsts – mācību grāmata tautas vadītājiem, lai tie paliktu uz pareizā ceļa.

Mācību stundas tēmas:

- **vēstures Dievs.** Kad Mozus uzrunā tautu, viņš atgādina tai par pagātnes vēstures notikumiem, kuros Dievs izglāba viņus no verdzības un izveda no Ēģiptes caur tuksneša grūtībām;
- **mīlestības Dievs.** Tā kā Dievs ir mīlestība, Viņš iestājas un cīnās par Savu tautu. Atbildot uz to, Dieva tauta mācās mīlēt savu Dievu;
- **Dieva derība.** Savstarpējās attiecības starp Dievu un Viņa tautu izpaužas kā līgums – derība starp Dievu un Israēlu;
- **Dieva tauta.** Israēls ir derības tauta. Šis apzīmējums nekādā ziņā nenozīmē, ka viņi ir pārāki par citām tautām. Šī derība, kas tika uzsākta ar Ābrahāmu, nozīmē Israēla svētumu un viņu apņemšanos ar mīlestību būties Dievu un paklausīt Viņa baušļiem.

OTRĀ DAĻA – KOMENTĀRI

Viss Israēls

Šī grāmata ir adresēta “visam Israēlam” (5. Moz. 1:1) – visai tautai tieši pirms tās ieiešanas Apsolītajā zemē (5. Moz. 34:12; 5. Moz. 27:9; 5. Moz. 31:1, 7). Apustulis Pāvils lieto šo vārdu savienojumu eshatoloģiskā nozīmē, lai apzīmētu visu izglābto tautu kopumu (ieskaitot jūdus un pagānus): “un tā viss Israēls tiks izglābts” (Rom. 11:26).

Lai gan Daniēla lūgšanā frāze “viss Israēls” var nozīmēt izsūtīto tautu Babilonijā, norādot uz cerību uz atjaunošanu, ir skaidrs, ka tai ir universāls vēriens un tā ietver ļaudis “tuvumā un tālumā visās zemēs” (Dan. 9:7).

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kāpēc 5. Mozus grāmata runā par Israēla tautu kā par vienotu tautu? Kāpēc šīs grāmatas vēstījumi ir labāk saprotami, ja tiek sapulcināta visa tauta? Kā teiciens “neviens cilvēks nav vientuļa sala” attiecas uz draudzi mūsdienās?

5. Mozus grāmata

Grāmatas nosaukums angļu (*Deuteronomy*) un arī krievu valodā (*Второзаконие*) radies no grieķu tulkojumā (*Septuaginta*) izmantotās frāzes: “noraksts no šīs bauslības grāmatas” (5. Mozus 17:18), kas burtiski nozīmē “šīs bauslības otrais [t. i., atkārtojums]”. Ebreju valodā vārds “bauslība” ir *Tora*, tas apzīmē ne tikai vārdu “likums” juridiskā nozīmē, bet arī “mācību” vispārīgā nozīmē, un ietver visus Dieva norādījumus. Nosaukums *Deuteronomy* un *Второзаконие* – “šī otrā bauslība” – patiešām raksturo grāmatas saturu (5. Moz. 28:61; 5. Moz. 29:21, *utt.*) ne tikai tāpēc, ka tā atkārtos bauslību, kas sākotnēji tika dota Sinaja kalnā, bet arī tāpēc, ka tā ir Dieva mācību apskats. Zīmīgi, ka grāmatas nosaukums ebreju valodā – *Debarim* “vārdi” jeb “šie ir tie vārdi” (5. Moz. 1:1) – attiecas uz Mozus pravietiskajiem vārdiem, uz “visu to, ko

Tas Kungs viņam [...] bija pavēlējis” (5. Moz. 1:3), un atkārtu 4. Mozus grāmatas pēdējos vārdus: “šie ir baušļi” (latviski – “Šīs ir tās pavēles un tiesas”) (4. Moz. 36:13, salīdzini ar 5. Moz. 1:6).

Pārdomu jautājums. Kāpēc Mozum vajadzēja atkārtot bauslību?

Četrās runas

Mozus uzrunā savu tautu četrās lielās runās, no kurām katru ievada viena un tā pati frāze “šie ir tie vārdi” vai tās ekvivalents (5. Moz. 1:1; 4:44; 29:1; 31:1). Pirmā runa ir vēsturisks prologs (5. Mozus 1–4), kurā Mozus ataino Israēla iepriekšējo ceļojumu no Sinaja uz Kānaānu (5. Mozus 1–3). Otrā runa ir bauslības apskats (5. Moz. 4:44–28:68). Trešā runa ir aicinājums ievērot derību (5. Mozus 29–30). Ceturtā runa ir pēdējais aicinājums lasīt un atcerēties bauslību, kam seko Mozus dziesma, viņa svētība un atvadas pirms nāves (5. Moz. 31–34).

Derība

5. Mozus grāmatas struktūras rūpīgāka analīze, ņemot vērā seno Tuvo Austrumu literatūras specifiku, ir atklājusi izsmalcinātu uzbūvi, kura atbilst seno līgumu paraugam, kas tika noslēgti starp lēni un viņa vasali (ēģiptiešu un, īpaši, hetiešu, sākot no 2. tūkstošgades p.m.ē.) un kam bija šādas iezīmes:

- preambula (5. Mozus 1:1–5),
- vēsturisks prologs (5. Moz. 1:6–4:49),
- noteikumi: vispārīgie (5. Moz. 5–11); specifiskie (5. Moz. 12–26),
- svētības un lāsti (5. Mozus 27–28),
- Uzticība derībai un liecinieki (5. Mozus 29–30).

Dievs vēsturē

Šī derības struktūra, kas apstiprina grāmatas senatnīgumu, liecina par nodomu uzsvērt Dieva derību ar Savu tautu. Iepriekšējie vēsturiskie notikumi, kas atgādina par Dieva pestīšanas darbu Viņa tautas labā, ir pamatā derībai no Ābrahāma un Ēģiptes līdz pat mūsdienām un veido derības pamatu. Šie notikumi norāda uz Bībeles vēstures teoloģiju, kas būtiski atšķiras no mūsu mūsdienu Rietumu vēstures priekšstatiem. Bībelē vēsture nav mehāniska cēloņu un sekū notikumu plūsma, tā drīzāk ir Dieva nepārtrauktas klātbūtnes un darbības rezultāts. Dievs ierosina derību ar Savu darbību vēsturē. Viņš ir pirmais, kas rīkojas, un šī Dieva rīcība vēsturē ir derības pamats. Dievs noslēdz derību ar Savu tautu (5. Moz. 5:3), jo Viņš ir Kungs, kas izvedis tautu no Ēģiptes zemes (5. Moz. 5:6). Ebreju vārdam *debarim* ‘vārdi’, kas ir 5. Mozus grāmatas nosaukums ebreju valodā, ir arī nozīme ‘vēsture, notikumi’, un tas attiecas uz Dieva pestīšanas darbu svēto vēsturi.

Laiku grāmata, kurā aprakstīta šī vēsture Vecajā Derībā, ebreju valodā tiek saukta par *dibrey hayammim*, kas nozīmē “dienu vārdi”. Dieva Vārdi ir lasāmi arī caur šiem vēstures notikumiem.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kādas mācības par Dievu mēs varam gūt no tā, ka vienam un tam pašam ebreju vārdam ir gan nozīme ‘vārds’, gan nozīme ‘vēsture, notikumi’?

Mīlestības princips

Pamatprincips Dieva derībai ar Savu tautu ir mīlestība. Vārds “mīlēt” šajā grāmatā sastopams bieži, ne tikai runājot par Dieva mīlestību pret Savu tautu (5. Moz. 4:37; 7:8; 10:15; 23:5, u.c.), bet arī par Israēla mīlestību, kas ir atbilde Dievam (5. Moz. 6:5; 7:9; 10:12). 5. Mozus grāmatā dievišķā mīlestība nav aprakstīta kā sentimentālas emocijas. Dieva mīlestība ir intensīva un bezgalīga, un tā izpaužas notikumos, kas pauž Viņa mīlestības intensitāti, autentiskumu un bezgalību. Šīs mīlestības dēļ, kas radīja debesis un zemi (5. Moz. 10:14; 4. Moz. 4:35, u.c.), Dievs arī ienāca cilvēku notikumu arēnā un glāba savu tautu (5. Moz. 1:27–31; 4. Moz. 4:20). Atbildot uz dievišķo mīlestību, Dievs

mudina Israēlu, derības tautu: “Tev būs To Kungu, savu Dievu, mīlēt no visas savas sirds, no visas savas dvēseles un ar visu savu spēku.” (5. Moz. 6:5). Tātad mīlestība nozīmē, ka viņiem ir jāatceras Dievs (5. Moz. 7:18; 9:7; 24:9, u.c.), jādzird Dievs, jācenšas saprast un paklausīt Viņa vārdiem (5. Moz. 4:1; 6:4; 20:3, u.c.), jābīstas Dievu (5. Moz. 4:10; 5:29; 17; 19; 31:12, u.c.) un jākalpo Viņam (5. Moz. 6:13; 28:47, 48, u.c.).

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kāpēc mīlestība ir kas vairāk nekā īslaicīgas emocijas? Kāpēc Dieva baušļi ir “mīlestības principa izpausme?” – Elena G. Vaita, *Laikmetu Ilgas*, 607. lpp.

Aicinājums studēt

5. Mozus grāmata, spēcīgais aicinājums studēt un mācīt Dieva Vārdus (5. Mozus 6:7), ir grāmata, kas gan jūdu, gan kristiešu kopienās tiek vērtēta kā viena no izcilākajām Svēto Rakstu grāmatām. Šī ir grāmata, kurā ir ietverta apliecība *Shema Israel* – “Klausies, Israēl” (5. Moz. 6:4), kas veidoja ebreju reliģisko identitāti. Tā ir arī viena no visvairāk citētajām Vecās Derības grāmatām Jaunajā Derībā, kura uz to atsaucas 80 reizes. Tādējādi tā ir viena no svarīgākajām Bībeles grāmatām.

Tā ir arī grāmata, kas aktuāla Dieva tautai laikmetu beigās, gatavojoties ieiet Apsolītajā zemē, ko Kungs tai ir sagatavojis (Jņ. 14:2). “5. Mozus grāmata būtu rūpīgi jāizpēta tiem, kas šodien dzīvo uz zemes.” Elena G. Vaita, *Advent Review and Sabbath Herald*, 1903. gada 31. decembrī.

Diskusijas un pārdomu jautājumi. Kāpēc Bībeles studijām vajadzētu būt svarīgai Septītās dienas adventistu garīgās dzīves sastāvdaļai? Atrodiet Bībelē piemērus par cilvēkiem, kuri uzsvēra studēšanu kā reliģiskā pienākuma vērtību!

TREŠĀ DAĻA – PRAKSE

“Nepietiek tikai klausīties un studēt Dieva Vārdu, mums ir jādzīvo saskaņā ar to, ko esam dzirdējuši un sapratuši. Kad es biju bērns, es [domāts Žaks Dukāns] no sava rabīna dzirdēju mutvārdu leģendu par kādu vīru, kurš tirgū atrada brīnumainu trompeti. Pārdevējs lepojās ar tās maģiskajām īpašībām: “Šai trompetei,” viņš teica, “ir brīnumains spēks. Ja jūs tajā pūšat, ugunsgrēks mājā uzreiz tiks nodzēsts.” Tiklīdz vīrs ieradās mājās, viņš vēlējās pārbaudīt trompetes spēku. Viņš aizdedzināja savu māju un tad sāka pūst trompeti. Jo stiprāk viņš pūta trompetē, jo vairāk uguns pieņēmas spēkā, kamēr visa viņa māja nodega. Cilvēks sadusmojās uz pārdevēju, kurš viņam bija pārdevis trompeti, un skrēja atpakaļ uz tirgu, lai par to sūdzētos. Tad pārdevējs paskaidroja, ka trompetes funkcija nav nodzēst ugunsgrēku, bet gan brīdināt pilsētas iedzīvotājus, kuri tad nāks un to nodzēsīs.

Viena no svarīgākajām atšķirībām starp Dievu un cilvēkiem ir tā, ka tad, kad Dievs runā, apstākļi mainās. Atrodiet Bībelē gadījumus, kas ilustrē šo principu! Salīdzinājumam atrodiet vēsturē, politiskajā dzīvē un savā dzīvē gadījumus, kas ilustrē neatbilstību starp vārdiem un darbiem.

Mozus vēstures stunda

Galvenās rakstvietas: 1. Kor. 10:3–4; 5. Moz. 1:30.

Pētījumu centrs: 5. Moz. 1–3; 2. Moz. 32:29–32; 4. Moz. 14; Ef. 3:10; 1. Moz. 15:1–16; Jņ. 14:9.

PIRMĀ DAĻA – PĀRSKATS

Saskaņā ar derības struktūru Mozus runa sākas ar “preambulu” (5. Moz. 1:1–5), kurai ir divas funkcijas. Pirmkārt, tā norāda uz grāmatas satura specifiku, ko apzīmē frāze “šie ir tie vārdi” (5. Moz. 1:1). Šie “vārdi” attiecas ne tikai uz Mozus kā pravieša un Israēla vadītāja vārdiem, bet arī uz Dieva “vārdiem”, Viņa baušļiem (*salīdzini ar 4. Moz. 36:13*), kurus Mozus vēlāk paskaidros (5. Moz. 1:5), un uz Dieva darbību pestīšanas vēstures notikumos. Otrkārt, tā nosaka vietu un laiku, kad Mozus pēdējo reizi liecināja savai tautai: “viņpus Jordānas” (5. Moz. 1:1), tas ir Pārjordanā, iepretim Apsolītajai zemei (4. Moz. 36:13), un “četrdesmitajā gadā” (5. Moz. 1:3), tas ir pēdējā Israēla tuksneša ceļojuma gadā.

“Preambulai” seko vēsturisks prologs, tajā aplūkoti notikumi, ar kuriem Mozus sniedz mācību savai tautai.

Mācību stundas tēmas:

- atcerieties un ceriet,
- Dievs cīnās par jums,
- Dievs piepilda Savus vārdus,
- žēlastība un taisnīgums.

OTRĀ DAĻA – KOMENTĀRI

Mozus vēsturiskais pārskats aptver trīs galvenos notikumus israēliešu ceļojuma laikā – Dieva derību ar Savu tautu Horebā (5. Moz. 1:6–18), tautas sacelšanos Kadeš-Barneas oāzē (5. Moz. 1:19–46) un, visbeidzot, Gileādas iekarošanu (5. Moz. 2:1–3:29).

Dievs noslēdz derību Horebā (5. Mozus 1:6–18).

Horebs ir Dieva parādīšanās vieta. Horebs un Sinajs attiecas uz vienu un to pašu vietu – kalnu, kur Dievs atklājās Israēlam, noslēdza derību ar tautu un deva tai Savus likumus (2. Moz. 3:1). Mozus uzsver ciešo personisko saikni starp Israēlu un Dievu, kurš tiek saukts par “Kungu, mūsu Dievu” (5. Moz. 1:6), un šis tituls tiek bieži lietots 5. Mozus grāmatā. Mozus atgādina tautai par Dieva aicinājumu doties uz priekšu: “Jūs pietiekami ilgi esat mituši pie šī kalna” (5. Moz. 1:6).

Lai cik svarīgs bija šis lielais pielūgsmes brīdis, Dievs uzskatīja, ka ir pienācis laiks rīkoties. Israēla Dievs nav klosteru Dievs. Viņš nav tikai lūgšanu un apceru Dievs, Viņš ir arī Dievs, kas mudina Savu tautu doties un ieņemt zemi, kas apsolīta sentēviem Ābrahamam, Īzākam un Jēkabam (5. Moz. 1:8, *salīdzini ar 1. Moz. 12:7*). Tāpēc Dievs tiek saukts “Tas Kungs, jūsu tēvu Dievs” (5. Moz. 1:11). Tādējādi šis notikums tiek attēlots kā Dieva Vārdu piepildījums. Šo domu pastiprina Mozus atsauce uz tautu, kas tagad ir vairojusies tūkstoškārtīgi un kļuvusi “tik daudz, cik zvaigžņu pie debesīm” (5. Moz. 1:10), kas arī ir Dieva apsolījuma rezultāts (*salīdzini ar 1. Moz. 15:5; 22:17*).

Priekšā stāvošais uzdevums pagēr ne tikai smago pienākumu sagatavoties karam, bet arī nepieciešamību organizēt sevi kā tautu; viņiem ir jānodrošina sevi ar gudriem (5. Moz. 1:13) un taisnīgiem tiesnešiem (5. Moz. 1:16).

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kāpēc Dievs tiek saukts par “jūsu tēvu Dievu”? Cik svarīga ir tēvu piemiņa mūsdienu reliģijā? Vai šis nosaukums norāda uz reliģiju, kas koncentrējas tikai uz pagātņi? Ja nē, tad kāpēc?

Tautas sacelšanās pie Kadeš-Barneas (5. Moz. 1:19–46)

Mozus apraksta šo reģionu kā vietu, "ko Tas Kungs, mūsu Dievs, mums dos" (5. Moz. 1:20). Pievērsiet uzmanību valodas lietojumam, kas uzsver Dieva dāvanas aktualitāti un noteiktību. Mozus atgādina Israēlam, ka, neraugoties uz Dieva iedrošinājumu (5. Moz. 1:20–21) un apliecinājumu, ka Dievs cīnīsies par tiem, kā Viņš to darīja Ēģiptē (5. Moz. 1:30, salīdzini ar 2. Moz. 14:14), tauta šaubījās, baidījās un atteicās riskēt (5. Moz. 1:32). Tauta pieļāva divas kļūdas.

Pirmkārt, kad tie sūtīja izlūkus, lai novērtētu iedzīvotāju spēku, un redzēja, ka šīs zemes vietējie iedzīvotāji ir spēcīgi milži, viņi nobijās un atteicās ieiet Apsolītajā zemē. Otrkārt, kad Israēls saprata, ka Dievs ir sarūgtināts viņu ticības trūkuma dēļ, tie nolēma doties tālāk paši un pārdroši cīnīties pret ienaidnieku bez Dieva atbalsta. Rezultātā viņi palaida garām iespēju nekavējoties ieiet Apsolītajā zemē un cieta lielus zaudējumus, savukārt Dievs "deva zvērestu", ka viņiem 40 gadus nāksies klejot pa tuksnesi (5. Moz. 2:14). Tā pati frāze "deva zvērestu" tiek lietota, lai apzīmētu zvērestu, kādu Dievs zvērēja viņu tēviem.

Norāde uz "četrdesmito gadu" ironiskā kārtā ir vēl viens atgādinājums par to, ka Dievs ir piepildījis Savu vārdu. Mozus izmanto visus šos notikumus, lai atgādinātu Israēlam par Dieva apsolījumu un brīdinātu tautu pirms Jordānas šķērsošanas, ka viņiem ir jāmacās no pagātnes, lai varētu nodrošināt nākotni.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kāda mācība par ticību ir ietverta Mozus atkārtotajos vārdos, ka "Viņš par jums karos"? Kā šie vārdi izskaidro iekarošanas veidu, kādu Dievs bija iecerējis Savai tautai? Kāpēc israēlieši cieta neveiksmi, kad devās karot vieni paši?

Gileādas iekarošana (5. Mozus 2:1–3:29)

Ilgu laiku pavadījuši Kadeš-Barneā, israēlieši atkal pagriezās uz ziemeļiem Apsolītās zemes virzienā, taču viņi neiekaroja šo zemi uzreiz. Interesanti, ka viņiem vispirms bija jāšķērso tautas un zemes, kas nebija iekļautas tiem dotajā Dieva apsolījumā, piemēram, Edoma, Moāba un Amona zemes, un tāpēc viņi ar tām nekaroja. Ceļojot 40 gadus "šinī lielajā tuksnesī", viņi pieredzēja, cik ļoti Dievs viņus aizsargāja un par viņiem rūpējās (5. Moz. 2:7). Tikai "dumpīgās paaudzes" beigās Israēls sāka zemes iekarošanu. Kāna-āniešu ienaidnieki viens pēc otra tika sakauti un viņu zeme – atņemta. Tad israēlieši pārņēma zemi savā īpašumā, un tika organizēta zemes sadale.

Iekarošanas problēma

Bībeles stāstā par zemes iekarošanu galvenā uzmanība pievērsta uzvarām, tieši neaplūkojot jutīgās un sarežģītās ētiskās problēmas, kas ir saistītas ar šo procesu. Tomēr Bībeles teksts sniedz vairākas norādes un principus, kas palīdz risināt šo problēmu:

- Dievs dod. Dievs ir zemes īpašnieks un devējs. Šis princips apstiprināts vairākas reizes (5. Mozus 1:8, 20, 25, 35). Tātad ne visa zeme ir dota israēliešiem. Dažas zemes daļas Dievs ir devis Edomam kā Ēsava pēcnācējiem (5. Moz. 2:5), kā arī Moābam un Amonam kā Lata pēcnācējiem (5. Moz. 2:9, 19).
- Dievs ņem. Dievs nedeva zemi dumpīgajai israēliešu paaudzei, kas 40 gadus klīda pa tuksnesi. Ievērojiet, ka pat Mozus nevarēja baudīt zemi, jo arī viņš neuzticējās Kungam (5. Moz. 3:27). Dievs atņēma zemi amoriešiem, jo viņi bija sasnieguši savas netaisnības mēra pilnību (1. Moz. 15:16). Tas, ka israēliešiem netika ļauts ieiet zemē un viņi gāja bojā tuksnesī, ir jāsaprot kā Dieva sprieduma rezultāts tāpat kā kānaāniešu iznīcināšana jeb izraidīšana no zemes.
- Dievs cīnās. Šis princips, kas atkal tiek atkārtots Jozuam (5. Moz. 3:22), liek domāt, ka patiesībā Dievs bija šīs soda operācijas autors. Ievērojiet, ka tiesa, kas nozīmē ļaunuma izskaušanu, ir arī žēlastības rīcība Dieva tautas labā.

Eshatoloģiskā perspektīva

Elena G. Vaita raksta par eshatolģisko un mesiānisko Apsolītās zemes iekarošanu, ko Ābrahāms pravietiski redzēja 1. Mozus 15:16-18: "Tad viņš [Ābrahāms] uztvēra Dieva balsi, kas tam pavēlēja negaidīt uz tūlītēju Apsolītās zemes iemantošanu un norādīja arī uz viņa pēcnācēju ciešanām pirms apmešanās uz dzīvi Kānaānā. Šeit tam tika atklāts atpestīšanas plāns ar Kristus upura nāvi un Viņa nākšanu godībā. Kā apsolījuma galīgo un pilnīgo piepildījumu *Ābrāms redzēja Ēdenes krāšņumā atjaunotu zemi, kuru tas saņems par mūžīgu mantojumu.*" (*Sentēvi un pravieši*, 137. lpp., izcēlums pievienots).

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kādēļ plašākam Dieva glābšanas plānam bija nepieciešams, lai israēlieši iemantotu Kānaāna zemi? Kāpēc Kānaānas zeme ir aprakstīta ar vārdiem, kas atgādina Ēdenes dārzu? Kāpēc ideālam svētumam ir nepieciešama pilnīga ļaunuma izskaušana?

TREŠĀ DAĻA – PRAKSE

Kāds gudrs vīrs ir teicis: "Lielākā daļa manu bažu nekad nav piepildījušās." Kāpēc šīs pārdomas ir īpaši patiesas kristiešiem? Pieņemsim, ka jūs cīnāties ar sarežģītu projektu un esat noraizējies par to. Kā apsolījums, ka "Dievs cīnīsies par tevi", palīdz tev stāties pretī raizēm? Kāpēc ticība Kungam mazina stresu un atvieglo uzvaru gūšanu?

Mūžīgā derība

Galvenās rakstvietas: 1. Moz. 17:7.

Pētījumu centrs: 1. Moz. 12:1–3; 15:6, 18; 2. Moz. 2:24; 5. Moz. 4–5; Rom. 4:1–5.

PIRMĀ DAĻA – PĀRSKATS

Kā jau tika norādīts ievadstundā, 5. Mozus grāmatas struktūra ir veidota pēc seno derības līgumu struktūras. Tā ir skaidra norāde, ka Mozus pēdējās mācības galvenā teoloģiskā iecere ir par Dieva derību ar Viņa tautu. Lai gan derības jēdziens ir sens – vārds *berit* ‘derība’ pirmo reizi lietots Noas stāstā, lai apzīmētu Dieva universālo derību ar visu cilvēci (1. Moz. 6:18, *salīdzini ar* 9:13) –, tikai derībā ar Ābrahāmu šis vārds pirmo reizi tiek lietots, lai apzīmētu Dieva īpašo derību ar Viņa tautu (1. Moz. 15:18). 5. Mozus grāmatā vārds “derība” sastopams 27 reizes, pirmo reizi tas tiek lietots 4. nodaļā (5. Moz. 4:13). Tā kā Dievs ir mūžīgs, Viņa derības galvenā īpašība ir, ka tā ir “mūžīga derība” (1. Moz. 17:7). Mūsu šīs nedēļas studijas par “derību” palīdzēs mums izprast Dieva attiecības ar Savu tautu.

Mācību stundas tēmas:

- **dzīvības Dievs.** Kungs noslēdza derību ar Israēlu nevis viņu dēļ vai dēļ tā, kas viņi bija, bet gan Sevis paša dēļ un dēļ tā, kas Viņš ir – dzīvības Dievs,
- **izredzētā tauta:** Viņš ir izredzējis Israēlu par Savu derības tautu, jo Dievs ir uzticīgs sentēviem dotajam apsolījumam,
- **svētā tauta:** dzīvības Dievs ir aicinājis Israēlu būt par derības tautu, un tam ir jābūt arī svētai tautai.

OTRĀ DAĻA – KOMENTĀRI

Pēc tam, kad Mozus ir atgādinājis tautai pagātnes notikumus tuksnesī, viņš turpina skaidrot, ka “šodien” viņu interesēs ir turēties pie Dieva un palikt uzticīgiem ar Dievu noslēgtās derības nosacījumiem. Šim nolūkam Mozus izmanto divus argumentus. Pirmkārt, tautai jāsauglabā uzticība dēļ tā, kas Dievs ir “šodien” – Viņš ir dzīvības Dievs. Otrkārt, tautai jāpaliek uzticīgai Dievam, jo tie ir Viņa izredzētā tauta, tātad – Viņa svētā tauta.

Dzīvības Dievs

Dieva derība sākas ar Dievu, kurš pats ierosināja derību ar tautu un darīja to nevis tautas un tās vērtību dēļ, bet gan dēļ tā, kāds ir Viņš. Derība tiek noslēgta, pirmkārt, pamatojoties uz Dieva pestīšanas rīcību Savas *tautas labā*: “Tavas acis ir visu redzējušas, ko Tas Kungs, jūsu Dievs, ir darījis” (5. Moz. 3:21). Tā ir žēlastības derība. Dievs izglāba Israēlu nevis dēļ tā, ko darīja viņi – viņi bija necienīga un nepaklausīga tauta –, bet gan Savas žēlastības dēļ.

Interesanti un zīmīgi, ka šī pati frāze tiek lietota arī nākamajā nodaļā (5. Moz. 4:3), lai atgādinātu Israēlam par to, ko Dievs darīja *pret* tiem, kas sekoja Baal Peoram. (*Salīdzini ar* 4. Moz. 25:1–9.) Galvenā mācība, kas izriet no šiem diviem gadījumiem, ir tāda, ka vienīgais veids, kā izdzīvot, ir pieķerties Dievam un “klausīties”, un “mācīties” Viņa norādījumus, “lai jūs dzīvotu” (5. Moz. 4:1). Šis princips skaidri izteikts 3. Mozus grāmatā 18:5: “Sargājiet Manus likumus un Manas taisnās tiesas; ikviens cilvēks, kas to darīs, tas to dēļ dzīvos, – Es esmu Tas Kungs!” Šī principa tiešā konsekvence ir atturēties no elkdievības, un šis brīdinājums aizņem lielāko daļu nodaļas (5. Moz. 4:15–40), jo elkdievība ir tieši tas mehānisms, ar kura palīdzību Dieva tauta attālinās no Dieva un līdz ar to – arī no dzīvības.

Mozus apraksta elkdievību kā procesu, kas rodas mūsos pašos, jo elku pielūgšana ir mūsu būtība. Tāpēc Mozus iesaka: "Tad nu ļoti sargieties savu dvēseļu labad" (5. Moz. 4:15). Tādēļ arī pirmais bauslis, kas izriet no Dieva veiktās pestīšanas apliecinājuma (5. Moz. 5:6), ir bauslis, kas nosaka monoteismu (5. Moz. 5:7), un tam seko bauslis, kas aizliedz elkdievību (5. Moz. 5:8). Tas ir arī iemesls, kāpēc tajā pašā kontekstā bauslis ievērot sabbatu tiek pamatots ar Dieva veikto pestīšanu (5. Moz. 5:15) un kāpēc desmit baušļu atkārtošana seko aicinājums mīlēt Dievu (5. Moz. 6:1–9), kas nozīmē tādas pašas ekskluzīvas attiecības (skat. nākamo tēmu).

Diskusijas un pārdomu jautājumi. Pārlasiet Sālamana pamācības 3:1, 2. Kāpēc Dieva likums ir labs mūsu dzīvei? Kādā veidā Dieva bauslība glābj mūs no nāves? Kāpēc sabata bauslis 5. Moz. 5:15 attiecas uz Israēla glābšanu, nevis uz pasaules radīšanu (*salīdziniet ar 2. Moz. 20:11*)?

Izredzētā tauta

Otrs Mozus arguments, ar kuru viņš pārliecina tautu ievērot Dieva baušļus, attiecas uz pašu tautu, jo tā ir Dieva izredzētā tauta (5. Moz. 7:6). Mozus precizē, ka Dievs izredzēja šo tautu nevis tāpēc, ka tā ir labāka par citām tautām, bet vienkārši tāpēc, ka Dievs ir uzticīgs zvērestam, ko deva viņu tēviem (5. Moz. 7:8), un tāpēc, ka Viņš tos mīl (5. Moz. 7:8). Un tāpēc, ka Viņš mīl Savu tautu, Dievs ir greizsirdīgs (5. Moz. 4:24; 6:15) un necietīs, lai Viņa tautas sirds būtu dalīta starp mīlestību uz Viņu un mīlestību uz citiem dieviem.

Atsaucē uz "greizsirdību" saistībā ar Dievu dažiem cilvēkiem var šķist šokējoša, jo "greizsirdība" parasti asociējas ar nepareizu rīcību un cilvēka grēcīgumu. Taču šis "greizsirdīga" Dieva raksturojums ir paradoksāli nomierinošs. Bībeles autors atsaucas uz šo cilvēcisko īpašību, lai norādītu uz Dieva kaislīgo un ekskluzīvo mīlestību pret Savu tautu. Tāpat kā Dievs ir raksturots kā "Viens", unikāls, Viņš uzskata Savu tautu par unikālu, jo Viņš to mīl.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kādēļ Dievs izvēlējās vienu konkrētu tautu, Israēlu, lai tā kļūtu par Viņa patiesības un visai pasaulei domātās glābšanas vēsts saņēmēju? Kāpēc Dieva īpašā mīlestība pret vienu tautu, Israēlu, korporatīvi nav nesavienojama ar Dieva īpašo mīlestību pret mani? Kāds ir risks domāt, ka Dievs mani mīl vairāk par citiem? Cik lielā mērā šādā domāšanā tomēr ir kaut kas pareizs?

Svētā tauta

Dievs darbojās un izglāba Israēlu, un izredzēja to mīlestības dēļ. Tāpat bija sagaidāms, ka Israēls atsauksies un arī mīlestības dēļ izvēlēsies Dievu, nevis visus citus dievus. Šāda izvēle ietvertu uzticību tikai Dievam un "citādam" dzīvesveidam, kādu šī izvēle paredz. Zīmīgi, ka definīcija "izredzētā tauta" ir saistīta ar kvalifikāciju "svēta tauta" (5. Moz. 7:6). Ebreju vārds *qadosh* 'svēts' nozīmē 'tāds, kas ir nošķirts, atšķirīgs, unikāls', tāpat kā Dievs ir unikāls: "Jums būs svētīties un būt svētiem, jo Es esmu svēts" (3. Moz. 11:44, *salīdzini ar 11:45*).

Būt "svētam" nenozīmē statistisku kvalitāti – būt perfektam kā Dievs ir perfekts. Aicinot tautu būt *qadosh* 'svētai', Dievs aicina Israēlu būt Viņa tautai, būt nošķirtai no citām tautām īpašām attiecībām ar Viņu (*salīdzini ar 2. Moz. 19:6*). Ebreju prievārds *le*, kas pievienots Dieva vārdam (*leYHWH*), izsaka īpašo domu par piederību Dievam. Būt "svētam" nozīmē būt nošķirtam īpašām attiecībām ar Dievu: "Tu esi Tam Kungam, savam Dievam [*leYHWH*], svēta tauta." (5. Moz. 7:6) Šis nošķiršanas iemesls ir tas, ka "tevi Tas Kungs, tavš Dievs, ir izredzējis, ka tu Viņam kļūtu par īpašuma tautu." (5. Moz. 7:6) Tāpēc būt "svētam" ir svarīgs derības elements. Svētums nav statistiska īpašība, tā ir dinamiska, vienmēr klātesoša un aktuāla. Būt "svētam" nav kas tāds, ko mēs būtu mantojuši no pagātnes, pateicoties sentēviem vai pionieriem. Šī aktualitāte ir uzsvērta derības definīcijā: "Ne ar mūsu tēviem Tas Kungs ir šo derību noslēdzis, bet gan ar mums, kas visi esam šodien šeit dzīvi." (5. Moz. 5:3) Būt "svētiem" ir prasība, kas attiecas uz tagadni, uz "mums šodien".

Šī laika patiesība 5. Mozus grāmatā tiek atkārtota atkal un atkal tieši tāpēc, ka mēs esam aicināti būt “šodien [...] par īpašuma tautu” (5. Moz. 26:17, 18). Cits fragments ir vēl skaidrāks un šajā derībā ietver arī nākotnes cilvēkus: “Es slēdzu šo derību [...] kā ar jums, kas šodien šeit ar mums stāvat Tā Kunga, mūsu Dieva, priekšā, tā arī ar tiem, kas šodien ar mums šeit nestāv.” (5. Moz. 29:14, 15) Dažas rindiņas tālāk Bībeles tekstā ir precizēts, ka šī derība attiecas arī uz “mūsu bērniem mūžīgi” (5. Moz. 29:29). Tieši tāpēc, ka derība vienmēr ir “šī laika patiesība”, svarīgi, lai tā būtu “tagadne”, tātad mums vienmēr tā jāatceras un jāturpina mācīties (5. Moz. 6:7; 8:2, 18; 9:7).

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kā mēs, grēcīgi cilvēki, tomēr varam būt svēti? Kādā veidā Bībeles prasība būt “svētiem” – tas ir, atšķirīgiem un nošķirtiņiem no pasaules – tomēr māca mijiedarbību ar apkārtējo sabiedrību?

TREŠĀ DAĻA – PRAKSE

Ebreju filozofs Ābrahams Hešels Bībeles atbildi uz jautājumu “Ko nozīmē dzīvot?” apraksta kā “noslēpumu, kā būt cilvēkam un svētam” (Abraham Joshua Heschel, *I asked for Wonder* (New York: Crossroad, 1983), 80. lpp.).

Aplūkojiet Bībeles piemērus par cilvēkiem, kuri bija gan “cilvēcīgi”, t.i., bija saskarsmē ar apkārtējās pasaules realitāti, gan “svēti”. Uzskaitiet šo svēto cilvēku īpašības: kas viņus padarīja cilvēciskus un kas – svētus? Kā, ņemot vērā šos Bībeles piemērus, praktiski īstenot principu “būt cilvēciskam un svētam” dažās turpmāk minētajās situācijās?

- Jūs esat uzaicināts uz mājām pie draudzenes. Jūsu draudzene, kas nav adventiste, pasniedz jums pašas gatavotu maltīti ar cūkgaļu. Kā būt “cilvēcīgam”, parādot mīlestību un cieņpilnu attieksmi pret draudzenes viesmīlību, un vienlaikus “svētam”, nepārkāpjot Dieva aizliegumu attiecībā uz nešķīstu ēdienu?
- Jūs atrodaties draudzes dievkalpojumā, jums aiz muguras smejas un sarunājas jauniešu grupa. Kā jūs iemācīsiet viņiem būt godbijīgiem un cienīt svētvietas svētumu (“būt svētiem”), reizē veidojot un saglabājot ar šiem jauniešiem pozitīvas attiecības?
- Kā izskaidrot pravietojumu patiesību neticīgo grupai, paliekot viņiem saprotams, interesants un nozīmīgs?
- Jūs esat vadītājs draudzē, kas sadalīta divās grupās. Vienai grupai patīk uzsvērt sociālo taisnīgumu, brālīgo mīlestību un žēlastības nozīmi, savukārt otra grupa uzsver tiesu un likumu. Kā tikt galā ar spriedzi, kas valda starp šīm grupām?

Mīlēt Kungu, savu Dievu

Galvenās rakstvietas: 5. Mozus 6:5.

Pētījumu centrs: 5. Moz. 6:4–6; 7:9; 4:37; 10:15; 23:5; Mk. 12:28–30; Ef. 2:1–8; 1. Jņ. 4:19.

PIRMĀ DAĻA – PĀRSKATS

Ebreju Svētajos Rakstos vārds “mīlestība” galvenokārt parādās 5. Mozus grāmatā un Augstajā dziesmā. Šī radniecība starp abām grāmatām jau norāda uz mīlestības attiecību īpašo raksturu. Tā kā 5. Mozus grāmata būtībā ir par derību, tas ir, par **attiecībām** starp Dievu un Viņa tautu, mīlestība ir svarīga šīs grāmatas tēma. Diemžēl 5. Mozus grāmatā nav skaidras vārda “mīlestība” definīcijas. Mīlestība ir noslēpumaina un pārsniedz mūsu izpratni (*sk. Ef. 3:17*). Tomēr mīlestība ir saistīta ar Dievu, bijību un likumu.

Mācību stundas tēmas

Šajā stundā aplūkosim trīs sarežģītas tēmas un sarežģītos jautājumus, kas izriet no katras tēmas:

- **mīlestība un Dievs.** Kas ir mīlestība? Ja Dievs izvēlējās Savu tautu tāpēc, ka Viņš mīlēja to, nevis tāpēc, ka tā mīlēja Viņu (5. Moz. 7:8), tad kas ir mīlestība? Ja mīlestība sākas ar Dievu un tai nav iemesla mīlestības objektā, tad kāpēc Dievs mīlēja? Kā, raugoties no cilvēciskā viedokļa, iespējams mīlēt Dievu, kuru nevaram redzēt? (*Skat. 1. Jņ. 4:20*);
- **mīlestība un bailes.** Ja “mīlestībā nav baiļu” (1. Jņ. 4:18), kā iespējams mīlēt Dievu un vienlaikus bīties no Viņa?
- **mīlestība un likums.** Kā iespējams brīvi mīlēt Dievu, ja mums ir pavēlēts Viņu mīlēt? Kā savienot bauslības pavēlošo un legālistisko aspektu ar mīlestības spontāno raksturu?

OTRĀ DAĻA – KOMENTĀRI

Izlasiet 5. Mozus 6:1–9.

Bauslis (5. Mozus 6:1)

Pirmā teikuma “Un šie ir tie baušļi” konstrukcija skaidri norāda, ka vārds “baušļi” attiecas uz to, kas seko tālāk – “likumi un tiesas” (5. Moz. 6:1, *salīdzini ar 5:1*), kurus Dievs ir pavēlējis Mozum “mācīt”. Tātad, kad Mozus izrunā pirmos vārdus: “.. šie ir tie baušļi”, viņš atsaucas uz Desmit baušļiem, kurus ir tikko uzskaitījis (5. Moz. 5:1–20). Turklāt noteiktais artikuls pirms vārda *mitswah* ‘bauslis’ norāda uz uzsvaru. Bauslis, uz kuru Mozus atsaucas, ir bauslis *par excellence* – bauslis, kas ietver visus baušļus. Interesanti, ka darbības vārds *tsawah* ‘pavēle’, ko Mozus lieto ievadā, atkal parādās fragmenta vidū saistībā ar mīlestības bausli (5. Moz. 6:6); un arī tur, tāpat kā ievadā (5. Moz. 6:1), tas parādās kopā ar darbības vārdu “mācīt”. Šis atkārtojums skaidri norāda, ka tieši mīlestības bauslis ir tas, ko Mozus apzīmē ar vārdu “bauslis”. Tātad Jēzus, nosaucot mīlestības bausli par “pirmo bausli” (Mk. 12:29–31), ir saskaņā ar Mozus likumu komentāru.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kāpēc bauslis mīlēt mīlestības Kungu ietver visus pārējos baušļus? Kāpēc bauslis mīlēt savu tuvāko ir līdzīgs bauslim mīlēt Dievu, nevis vēl viens (otrs), atsevišķs bauslis (Mk. 12:31)?

Lai tu bītos Kungu (5. Moz. 6:2)

Sekojoš Mozus domu gaitai, “baušļa” mērķis ir “ka tu To Kungu, savu Dievu, bīsties”. Citiem vārdiem sakot, mīlēt Dievu nozīmē, pirmkārt, “bīties Dieva”, saprast, ka ir tāds Dievs. Mīlestība nozīmē, ka pastāv otrs cilvēks, kuru mēs mīlam. Mīlēt Dievu

nenozīmē mīlēt abstraktu principu, dziļu gudrību vai skaistu stāstu. Mīlēt Dievu nav teoloģija vai kultūras tradīcija. Mīlēt Dievu nozīmē mīlēt Viņu kā Personu. Bīties Dievu nozīmē apzināties un uzturēt īstu sajūtu par Viņa klātbūtni visur un katrā mirklī. Dievs ir klātesošs ne tikai draudzē vai tad, kad esam lūgšanā. Dievs ir klātesošs arī birojā, virtuvē, guļamistabā, tirgū. Dievs ir klātesošs, kad esam kopā ar cilvēkiem vai kad esam vieni, gaismā vai tumsā. (*Skat. Psalmus 139:2–12*)

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Ko nozīmē mīlēt Dievu kā Personu? Kāpēc nav iespējams mīlēt Dievu, neapzinoties, ka Dievs ir Persona? Izlasiet Salamana mācītāja 12:13, 14. Kāpēc Dieva bijība ir saistīta ar Dievu kā Tiesnesi?

Ievērot visus Viņa noteikumus un visus Viņa baušļus (5. Moz. 6:2)

Bīties Dievu nozīmē staigāt kopā ar Viņu, pastāvīgi dzīvot Viņa klātbūtnē. Mēs nevaram mīlēt kādu un iet pa ceļu, kurā Viņš nav klātesošs.

Mīlestība ved pie baušļiem. Pirmkārt, mīlestība ved pie baušļiem, jo Dieva baušļi ir Viņa mīlestības izpausme: “Viņš jūs ir mīlējis” (5. Moz. 7:8). Otrkārt, mīlestība noved pie baušļu ievērošanas, jo mēs mīlam Kungu: “.. kuri Viņu mīl un tur Viņa baušļus” (5. Moz. 7:9). Šīs frāzes ebreju valodas sintakse liecina, ka savienojums *waw* (“un”) ir jāsaprot kā paskaidrojuma ievads: “tie, kas Viņu mīl, ir tie, kas tur Viņa baušļus”. Dieva baušļu ievērošana nav pievienota mīlestībai, tā pati par sevi ir mīlestība. Tāpēc, ka mēs mīlam Dievu, mēs mīlam Viņa baušļus (Ps. 119:70, 92, 97).

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kā izpratne par to, ka “mīlēt Dievu” nozīmē ievērot Viņa baušļus, ietekmē mūsu izpratni par mīlestību? Kā atteikšanās no Dieva baušļiem ietekmēs mīlestību pret Viņu? Kāpēc Dieva baušļu ievērošana ietekmē izpratni par to, kas Viņš ir kā Persona, un līdz ar to – arī mīlestību uz Viņu?

Tevis būs mīlēt Kungu (5. Moz. 6:5).

Tas, ka Dievs pavēl mīlēt, nav problēma, jo “Dievs ir mīlestība” (1. Jņ. 4:8). “Mīlēt Dievu” ir baušlis, jo citādi nevar būt; tas ir absolūts imperatīvs, jo Dievs ir tas, kas Viņš ir. Tā kā Dievs ir mīlestība, baušlis ietver visu mūsu būtību. Mīlestība izriet no sirds, tas ir, no iekšienes, no tā, kas nav redzams, no mūsu visdziļākajām domām un jūtām, no mūsu dziļajiem nodomiem. Zīmīgi, ka baušlis, kas noslēdz dekalogu – “tevis nebūs iekārot” (5. Moz. 5:21), baušļības beigās sniedz iekšējo atslēgu visiem baušļiem. Nepietiek ar likumu, ar patiesību, lai zinātu, ka nedrīkstam nokaut un pārkāpt laulību. Nepietiek arī ar atturēšanos no laulības pārkāpšanas vai no slepkavības; mums par to pat nevajadzētu domāt vai to vēlēties (Mt. 5:28)!

Tā kā “mīlestība” ir dedzīga, mūsu mīlestības atbildei Dievam jābūt intensīvai un jānāk no sirds (5. Moz. 6:6). Tā nav tikai atcerēšanās vai cerība uz nākotni. Tā ir aktuāla un aptver visu ikdienas dzīvi. Mīlēt Dievu, kurš vienmēr ir klātesošs Savā mīlestībā, nozīmē padarīt Dievu aktuālu mūsu dzīvē. Tādēļ mīlēt Dievu, kas mīl, ir pilnīga mīlestība, tā aptver “visu”. Tas nozīmē mīlēt ne tikai ar “visu savu sirdi”, bet arī ar “visu savu dvēseli”, kas nozīmē ar “visu savu personu”. Mīlestība nozīmē jūtu intensitāti. Mēs nevaram mīlēt Dievu viduvēji vai remdeni.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Vai mūsu mīlestība pret Dievu aprobežojas ar paklausību Viņa baušļiem? Vai ir iespējams mīlēt Dievu neatkarīgi no Viņa baušļiem? Ja nē, tad kāpēc? Kā fanātisms ietekmē mīlestības patiesumu uz Dievu? Kāpēc fanātisms ir pretrunā Dieva mīlestībai?

Tevis būs tos mācīt (5. Moz. 6:1, 7).

Tāpat kā Mozum bija pavēlēts mācīt Dieva baušļus (5. Moz. 6:1), arī mums ir pavēlēts mācīt (5. Moz. 6:7). Tā kā pavēle mācīt Dieva baušļus izriet no Dieva mīlestības, tad uzdevums tos mācīt nevar izrietēt no nodoma piespiest vai no vēlmes gūt personīgu labumu. Ja cilvēki pieņems Jēzu ar zobena draudiem vai ar izredzēm gūt kādu labumu, viņi nesapratīs Dieva baušļības nozīmi un to, kas patiesībā ir Dievs.

Zīmīgi, ka šis Bībeles fragments izvēlēts, lai apzīmētu Israēla kā Dieva liecinieka misiju. Ebreju tekstā pirmajā rindiņā “Klausies, Israēl, dzirdi, Israēl! Kungs, mūsu Dievs, Kungs ir viens” (5. Moz. 6:4) burts *‘ayin*, ar kuru beidzas pirmais vārds *shema* – ‘dzirdi’,

un burts *dalet*, ar kuru beidzas pēdējais vārds – “viens”, veido vārdu “liecinieks”. Senajiem Rakstu mācītājiem, kas pārrakstīja Toru, šajā rindā bija ietverta Israēla identitātes būtība un Israēla kā Dieva tautas misija liecināt pasaulei visur un visos laikos, no rīta un naktī, piedzimstot un mirstot, kas ir Dievs, tas ir, vienīgais Dievs, kas mīl Savu tautu.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Ko nozīmē mācība par Dieva baušļiem? Kāda ir saikne starp jēdzienu par unikālu Dievu un jēdzienu par mīlošu Dievu, kurš vēlas, lai Viņu mīlētu? Vai misija aprobežojas tikai ar bauslību? Kā šāda ierobežota izpratne izkropļo bauslības nozīmi?

TREŠĀ DAĻA – PRAKSE

Izlasiet 5. Mozus 6:8, 9. Šis teksts kopā ar citiem (*salīdzini ar 2. Moz. 13:9, 16; 5. Moz. 11:8*) tiek izmantots kā pamatojums, lai attaisnotu jūdu *tefilīnu* (filaktēriju) nēsāšanas tradīciju, t.i., praksi piesiet šo tekstu pie rokas un starp acīm. Lai gan nav pārliecinošu pierādījumu par šo praksi Bībeles laikos, šķiet, ka šī tradīcija ir ļoti sena, tā ir apliecināta Jaunajā Derībā (*Mt. 23:5*), Josefa Flāvija rakstos un dažos Kumrānos artefaktos. Skaidrs ir tas, ka šim rituālam ir simboliska nozīme. Apmeklējiet kādu sinagogu vai internetā sameklējiet šī rituāla demonstrāciju, lai labāk to izprastu!

Pārdomājiet par ticības un nodošanās mācībām, ko simbolizē šīs prakses detaļas:

- **tev jāsiens.** Dieva likumam jābūt cieši saistītam ar mūsu fizisko būtību. Saišu saistīšana norāda uz uzticību un mīlošām attiecībām ar Dievu;
- **uz savas rokas.** Dieva likumam vajadzētu ietekmēt mūsu rīcību;
- **starp acīm.** Dieva likumam vajadzētu ietekmēt mūsu prātu un spriestspēju;
- **raksti tos un liec pie durvju stenderēm.** Dieva likumam vajadzētu ietekmēt mūsu mājas.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kā izpratne par šo praksi varētu palīdzēt mūsu attiecībām ar Dievu? Kā šī prakse varētu kaitēt mūsu attiecībām ar Dievu? Izlasiet Atklāsmes 14:9. Kā *tefilīnu* prakse var palīdzēt mums saprast Dieva atlikuma būtību?

Svešinieks tavos vārtos

Galvenās rakstvietas: 5. Mozus 10:1.

Pētījumu centrs: 5. Moz. 10:1–19; Ps. 146:5–10; Mt. 7:12; Jēk. 1:27–2:11.

PIRMĀ DAĻA – PĀRSKATS

Stāsts par to, kā Dievs pārraksta baušļu plāksnes vēlreiz, ir stāsts par Dieva žēlastību un pacietīgo mīlestību pret Israēlu. Senos laikos, kad derība tika laužta, tās atjaunošana ietvēra jaunu līguma dokumentu sagatavošanu. Tieši Horeba kaunpilnā notikuma kontekstā Mozus mudina Israēlu atjaunot derību un sagatavot jaunu uzticības zvērestu, kurā būtu precizētas Dieva prasības attiecībā uz Viņa tautu. Šajos pantos ir apvienotas dažādas tēmas par mīlestības principu, proti, mīlestība uz Kungu (pirmais bauslis), mīlestība kā atbilde uz Dieva mīlestību un piedošanu, mīlestība uz savu tuvāko un, konkrētāk, mīlestība uz svešinieku (otrais bauslis), jo Dievs viņu mīl.

Mācību stundas tēmas:

- **jaunā derība.** Lai gan derība ir mūžīga, vienmēr ir nepieciešams to atjaunot (apgraizīt sirdi);
- **sirds apgraizīšana.** Ainojums, kas ir sava veida metaforu sajaukums, atklāj būtisku teoloģisku patiesību;
- **mīlēt svešinieku:** mīlēt savu tuvāko ir viena lieta, bet svešinieku?

OTRĀ DAĻA – KOMENTĀRI

Jaunā derība

Mūžīgās derības atjaunošana ir paradoksāla. No loģikas izriet, ka mūžīgā derība nav jāatjauno. Mācība, kas izriet no šī paradoksa, ir saistīta ar Dieva uzticību pretstatā Viņa tautas neuzticībai. Ievērojiet, ka “jaunā derība” nenozīmē jaunus likumus. Tie ir tie paši likumi, kas ir pārrakstīti uz jaunajām plāksnēm. Tas, ko Dievs tagad pieprasa, ir vienkārši bauslības *internalizācija* (process, kurā ārējie iespaidi un uztvērumi, kas saistīti ar kādu cilvēku vai (šajā gadījumā) objektu, kļūst par iekšēju subjektīvu tēlu).

Bauslībai, kas ir rakstīta uz akmens plāksnēm, jātop ierakstītai cilvēku sirdīs. Derības atjaunošana ir sirds atjaunošana. Šī procesa mehānisms ir mīlestība. Jeremija, kurš pirmo reizi lieto vārdkopu “jaunā derība”, to definē šādi: “Ne tādu derību, kādu Es citkārt slēdzu ar jūsu tēviem, kad Es tos ņēmu pie rokas un izvedu no Ēģiptes zemes. Šo derību tie ir pārkāpuši, kaut gan Man bija noteikšana pār tiem, tā saka Tas Kungs. Nē, šāda būs derība, ko Es slēgšu ar Israēla namu pēc šīm dienām, tā saka Tas Kungs, Es iedēstīšu Savu bauslību viņos pašos, Es to rakstīšu viņu sirdīs, un Es būšu viņu Dievs, un tie būs Mana tauta.” (*Jer. 31:32, 33*)

Interesanti, ka Jeremijas grāmatā ir aprakstīta tāda pati laužtas derības pieredze. Arī pravietim, tāpat kā Mozum, bija jāpārraksta sava grāmata (*Jer. 36:27, 28*). Tāpat arī apustulis Pāvils, runājot par “jauno derību” (*2. Kor. 3:6*), saprot to kā garīgu derību, kas ir rakstīta “ne uz akmens, bet uz sirds plāksnēm” (*2. Kor. 3:3*).

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kā Bībeles jēdziens “jaunā derība”, kas minēts 5. Mozus grāmatā, attiecas uz mūsu izpratni par Vecās Derības un Jaunās Derības attiecībām? Kāpēc “jaunā derība” nozīmē to pašu likumu? Kāpēc Dievs uzrakstīja likumu uz akmens, nevis cilvēku sirdī?

Sirds apgraizīšana

Dieva prasība Israēlam apgraizīt savu sirdi, protams, nav jāuztver burtiski. Mozus atsauca uz neapgraizītām lūpām (*2. Moz. 6:12, 30*), lai norādītu, ka viņa lūpas ir aizvērtas un viņš nevar brīvi runāt. Jeremija nožēlo, ka Israēlam ir neapgraizītas

ausis, kas nozīmē, ka viņi nevar dzirdēt Kunga vārdu (*Jer 6:10*). Tā kā apgraizīšana ir derības zīme (*1. Moz. 17:10–13*), sirds apgraizīšana ir tēls, kas simbolizē iekšējo apgraizīšanu, ko Pāvils vēlāk aprakstīs kā kristieša atgriešanos (*Rom. 2:28, 29*). Tā ir procedūra, ko var veikt tikai Dievs (*5. Moz. 30:6*).

Mozus neuzskata, ka miesas apgraizīšana ir nepareiza. Pirms ieiešanas Kānaāna zemē Israēla vīriešiem par derības zīmi būs jāapgraizās (*Joz. 5:2*). Sirds apgraizīšana attiecas uz tiem, kas jau ir miesās apgraizīti, tiem, kas ir zem derības. Pēc miesas apgraizīšanas derības atjaunošana nav jauna apgraizīšana, kas anulētu iepriekšējo, bet gan tās pašas derības un tās likumu padziļināšana. Pēc tam, kad viņi ir saņēmuši likuma burtu, viņi tagad ir aicināti šo apņemšanos iesakņot savā sirdī. Tas nozīmē ne tikai atturēšanos no nepareizas rīcības, bet, kas ir vēl svarīgāk, nevēlēšanos darīt nepareizi. Ne tikai atturēties no nepareizas rīcības, bet visu savu dzīvi veltīt tam, lai darītu labu. Tikai mīlestība padara šo apņemšanos iespējamu. Tāpēc Dieva prasība šajā posmā ir derība, kas balstīta mīlestībā, un tādēļ tā ir daudz prasīgāka un daudz pilnīgāka.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kādēļ derība, kas balstīta mīlestībā, ir prasīgāka nekā derība, kas balstīta likumos? Tajā pašā laikā, kādi ir riski, ja mīlestība tiek uzsvērtā uz stingra taisnīguma rēķina? Kā sirds apgraizīšanas tēls ir saistīts ar stīva kakla tēlu?

Mīlēt svešinieku

Intrigējoši ir tas, ka pirmais baušļa mīlēt Kungu norādījums ir mīlēt svešinieku. Kāpēc Dievs prasīja, lai Israēls mīlētu svešinieku? Šeit var minēt divus iemeslus. Pārrunāji un pārdomāji tos klasē: 1) iemesli, lai pamatotu šo prasību un 2) iemesli, lai sagatavotu tos svētumam.

Kāpēc mīlēt svešinieku?

- **Tāpēc, ka Dievs mīl svešinieku** (*5. Moz. 10:18*). Šis iemesls sakņojas ticībā Radītājam, kam pieder debesis un zeme (*5. Moz. 10:14*). Šajā iemeslā ietverti divi principi. Pirmkārt, tas ir princips, ka Dievs ir radījis svešinieku pēc Sava tēla (*imago Dei*). Otrais princips izriet no pirmā principa; tas ir princips par Dieva atdarināšanu (*imitatio Dei*), ko veic Viņa kalpi.
- **Jo Israēls pats kādreiz bija svešinieks** (*5. Moz. 10:19*). Šī iemesla pamatā ir princips “tevis būs savu tuvāko mīlēt kā sevi pašu” (*3. Moz. 19:18*).
- **Lai sagatavotos sastapties ar Dievu.** Dievs pieder citai kārtībai (*5. Moz. 10:17*). Viņš ir svētais, kas radikāli atšķiras no mums, cilvēkiem. Labākā mācība, kā mīlēt Dievu, varētu būt mācīties mīlēt to, kurš ir atšķirīgs – svešinieku.
- **Sagatavoties tikšanās reizēm ar citiem cilvēkiem.** Kā bijušajiem vergiem Israēlam bija jāamācās ieraudzīt citus ne tikai kā nežēlīgus kungus, kurus viņi ienīda, bet kā “kaimiņus”, ar kuriem komunicēt, ar kuriem dalīties un kurus mīlēt. Jo mīlestības pieredze kļūst bagātāka un spēcīgāka, kad tā tiek piedzīvota starp diviem atšķirīgiem cilvēkiem.
- **Gatavoties veidot un piepildīt savu likteni kā svešinieki.** Kā bijušajiem klejotājiem tuksnesī Israēlam bija jāapgūst svētuma ceļš un jāiemācās dzīvot kopā ar dažādiem cilvēkiem, neapdraudot savu svēto identitāti. Tāpat arī Ābrahamam, Jāzepam un Daniēlam bija jāamācās, kā sadzīvot ar spriedzi starp svētuma pienākuma saskaņošanu un mīlestības pienākumu.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kā un kāpēc *imago Dei* princips palīdz saprast, cik svarīgi ir mīlēt svešinieku, un palīdz mīlēt svešinieku? Kāpēc mīlestības pieredze pret svešinieku stiprina un bagātina mīlestības kvalitāti? Kāpēc citu ticību cilvēku sadraudzība un dzīvošana kopā ar tiem stiprina jūsu pašu ticību?

Mīlēt bāreni un atraitni

5. Mozus grāmatas derības līgumā nav definēts jēdziens “mīlestība”, taču tajā ir skaidri pateikts, ka mīlestība ir dievišķa kategorija. Tikai caur Dievu Israēls var saprast

un izpildīt mīlestības bausli. No otras puses ir zīmīgi, ka tajā vienīgajā reizē, kad mīlestība ir aprakstīta, tā izpaužas Dieva īstenotajā taisnīgumā bāreņu un atraitņu labā (5. Moz. 10:18, salīdzini ar 5. Moz. 24:17–22).

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kāpēc prasība mīlēt bāreņus un atraitni ir saistīta ar prasību mīlēt svešinieku? Kas kopīgs ir svešiniekam, atraitnei un bārenim?

TREŠĀ DAĻA – PRAKSE

Viktora Igo romānā *Les Misérables* ("Nožēlojamie") zaglis Žans Valžāns beidzot saprot piedošanas un žēlsirdības vērtību, kad viņa saimnieks atdod viņam nozagto sudrabu; pretējā gadījumā Žans tiktu iemests cietumā. Lūdzu, apsveriet un pārrunājiet turpmāk minētos piemērus!

- Jūs esat draudzes vecākais vai mācītājs. Kādai jaunai jūsu draudzes sievietei pēc ārļaulības romāna ir piedzimis bērns. Pēc vairākiem gadiem šis pāris nāk pie jums un lūdz jūs viņus salaulāt (abi ir adventisti). Kā jūs rīkosieties šajā gadījumā?
- Kādi motīvi vada jūsu politisko izvēli? Vai jūs izvēlaties politisko partiju, pamatojoties uz nacionālistisku programmu, savtīgām interesēm vai vairāk uz sociālo taisnīgumu un rūpēm par nabadzīgajiem, atraitnēm un bāreņiem?
- Apreibis ubags lūdz jums naudu, jo saka, ka ir izsalcis un jau vairākas dienas nav paēdis īstu maltīti. Kā jūs atbildēsiet uz viņa lūgumu, ja jums nav garantijas, ka viņš naudu neizmantos alkohola iegādei?
- Ko jūs teiktu sievietei no jūsu ticības kopienas, kura jums saka, ka jūs viņai nepatīkat, bet Dieva dēļ viņa piespiedīs sevi jūs mīlēt? Kā jūs atbildētu?

Kura tauta vēl ir tik liela?

Galvenās rakstvietas: 5. Mozus 6:8.

Pētījumu centrs: 5. Moz. 4:1–8; 4:32–35; 12:32; Mt. 5:13–16; Mt. 15:1–9.

PIRMĀ DAĻA – PĀRSKATS

Parasti tautu lielu padara tas, ko tā ir sasniegusi, tās politiskā vara, teritorija, tās varoņdarbi karā vai bagātības. Nekas no tā nav raksturīgs Israēla tautai, kad tauta dzird Mozus komplimentu. Mozus retoriskais jautājums: “Kurai citai lielai tautai?” (5. Moz. 4:8) nozīmē, ka šī ir vislielākā tauta uz zemes. Šī bijušo vergu, bezpajumtnieku un migrantu tauta diez vai atbilst “lielas tautas” definīcijai. Tas, kas padara Israēlu tik lielu, nav tas, ko tā darīja vai nedarīja; tas nav tas, kas šī tauta ir vai nav. Tas ir Dievs.

Stāsts par Prūsijas karali Frīdrihu II palīdz labāk atklāt šo noslēpumu. Karalis jautāja savam personīgajam ārstam: “Vai jūs varētu man sniegt kaut vienu vienīgu pierādījumu Dieva esamībai?” Ārsts atbildēja: “Jūsu Majestāte, Israēls.” (Par šīs anekdotes dažādajiem avotiem lasiet Stīvena Paasa grāmatā *Christian Zionism Examined* [Eugene, OR: Resource Publications, 2019]). Patiešām, Mozus aprakstītā Israēla varenība pārsteidz mūsu prātu. Tā visa ir par Dievu un Viņa likumiem.

Mācību stundas tēmas

Šonedēļ mācību stundā pārdomāsim šo noslēpumu caur trim pamattēmām:

- **likums ir pilnīgs.** Tajā nav nekā, ko pievienot, un nav nekā, ko atņemt;
- **likums ir gudrs.** Bauslības sargātāja dzīvā un saprātīgā dzīve liecina par Radītāju;
- **likums ir dievišķs.** Ja Israēls “nepieķersies” Dievam, tas negūs labumu no šiem likumiem un neklūs par “lielu tautu”.

OTRĀ DAĻA – KOMENTĀRI

Pētot seno Mozus likumu vērtību un autoritāti, apsvērsim, vai tie mūsdienās joprojām ir aktuāli. Mēs nesaprotam šo likumu būtību, ja reducējam tos uz pienākumu kopumu, kas atsvešinās cilvēkus un atņems tiem spriestspēju un brīvību. Iemesls, kādēļ Israēlam ir “jāatgriežas pie Tā Kunga, sava Dieva, un jāklausa Viņa balsi” (5. Moz. 4:30) un jāpieņem bauslība ar visu savu prātu, ir tas, lai tauta “dzīvotu” (5. Moz. 4:1), uzplauktu un piepildītu sevi kā cilvēciskas būtnes. Dievs, Radītājs, ir devis dzīves recepti caur bauslību tieši tāpēc, ka Viņš kā Radītājs zina Israēla būtības formulu.

Atšķirīgs likums

Tā kā bauslība nāk no Debesīm (5. Moz. 4:36), tā ir veidota, lai atšķirtos no visiem citiem likumiem. Lai gan starp Mozus doto bauslību un apkārtējo kultūru likumiem ir dažas kopīgas iezīmes, tomēr starp abām sistēmām pastāv būtiskas atšķirības. Nesenie pētījumi faktiski ir atklājuši daudzas būtiskas atšķirības starp abām likumu sistēmām.

Babilonijā par dažām zādzībām bija paredzēts nāvessods, savukārt Bībelē ir paredzēta tikai līdzvērtīga finansiāla kompensācija. Mozus bauslībā cilvēka dzīvība bija svarīgāka par materiālajām vērtībām, un likums bija vienāds visām personām. Vēl svarīgāk ir tas, ka Mozus bauslība atšķiras no citiem Austrumu likumiem ar to, ka Mozus bauslība vienmēr atsaucas uz Dievu. Kamēr Tuvo Austrumu juridiskajos dokumentos atsauce uz Dievu ir reta, gadījuma rakstura un tikai formāla, Bībeles likumi to ievadā un dažkārt arī noslēgumā ir caurvīti ar atsauci uz Dievu, kas visā tekstā tiek izmantota kā vadmotīvs. Bauslība nav cilvēku konsultāciju un izstrādes rezultāts. Bauslība tiek saņemta kā dāvana, tā ir atklāsme no augšienes.

Būtiska nozīme Bībelē ir tā sauktajiem “apodiktiskajiem likumiem”, tas ir, likumiem, kas ir absolūti normatīvi. Bībeles likumi runā ar autoritāti, un šis stils izceļas

vēl jo spilgtāk tāpēc, ka seno Tuvo Austrumu juridiskajā literatūrā dominē kazuistiskie likumi. Bauslis “tev nebūs nokaut” vai “tev nebūs laulību pārkāpt” ir absolūts un griezīgs. Dieva baušļi netiek skaidroti, pamatojoties uz loģisku procesu. Tikai paklausības pieredze ļaus pārliecināties par to pareizību. Kazuistiskajos likumos mēs zinām, kāpēc likums ir pareizs, *pirms* esam to piedzīvojuši, savukārt Israēla apodiktiskajos likumos mēs to uzzinām pēc tam. Israēla reakcija uz bauslības dāvanu izskaidro šo procesu: “Mēs darīsim, tad mēs sapratīsim” (2. Moz. 19:8, *autora tulkojums*). Tādējādi Mozus bauslība atšķiras no visām citām, jo tā ietver sevī dimensiju, kas citur nav sastopama. Israēls paklause ticībā.

Universāls likums

Mozus bauslība nav aprakstīta kā Israēla īpašās kultūras un gudrības izpausme. Mozus skaidri norāda uz to, atsaucoties uz kosmisko horizontu un radīšanu pagātnē vēl pirms Israēla parādīšanās: “Papēti jel atpakaļ pagājušos laikos, kas bijuši pirms tevis kopš tās dienas, kad Dievs radīja cilvēku virs zemes, un vaicā debesis no viena gala līdz otram” (5. Moz. 4:32). Šis universālais bauslības nodoms ir apliecināts arī pašā bauslībā. Viena no daiļrunīgākajām šīs bauslības universālā aicinājuma pazīmēm ir atsaucē uz radīšanu. Jāatzīmē, ka Dekalogā sabats, radīšanas piemiņa, atrodas gan ģeometriskajā, gan tematiskajā centrā. Tā ir tieši tā vieta, kur senajos derības dokumentos tika likts zīmogs. Šāda sabata baušļa atrašanās vieta liek domāt, ka Dieva kā Radītāja apzināšanās ir Desmit baušļu centrā, kas arī atbalso desmit radīšanas vārdus (skat. desmit “Dievs teica” izteikumus 1. Mozus grāmatas 1. nodaļā!).

Arī *košera* uztura likumi, kas nošķir šķīstu un nešķīstu gaļu, atgādina 1. Mozus grāmatas 1. nodaļu. Patiesi, 3. Mozus grāmatas 11. nodaļa, kurā šie likumi ir pierakstīti, izmanto tos pašus tehniskos vārdus un stilistiskos izteicienus (zemes zvēri, rāpuļi, pēc to kārtas, utt.). Turklāt dzīvnieku uzskaitījums 3. Mozus 11:2–8 seko tai pašai secībai kā 1. Mozus 1:24–26 (sestā radīšanas diena). Piemēram, cilvēku radīšana ir secīgi saistīta ar ūdens zvēru radīšanu (1. Moz. 11:9–12, *salīdzini ar 1. Moz. 1:26*), kam seko gaisa dzīvnieku radīšana (1. Moz. 11:13–23, *salīdzini ar 1. Moz. 1:26*) un visbeidzot – zemes zvēru un rāpuļu radīšana (1. Moz. 11:24–43, *salīdzini ar 1. Moz. 1:26*). Visbeidzot, 3. Mozus 11. nodaļā, tāpat kā 1. Mozus 1:24–26, attiecības starp cilvēkiem un dzīvniekiem atspoguļo attiecības starp cilvēkiem un Dievu. 1. Mozus 1:26 pienākums valdīt pār dzīvniekiem ir saistīts ar to, ka cilvēki ir radīti pēc Dieva tēla. Tāpat arī 3. Mozus 11. nodaļā pienākums atšķirt šķīstu un nešķīstu gaļu ir saistīts ar to, ka cilvēka svētums atspoguļo dievišķo svētumu: “jums būs svētīties un būt svētiem, jo Es esmu svēts” (3. Moz. 11:44, 45).

Bauslības piemērošana

Tā kā Dekaloga reliģiskie un morālie likumi, kā arī diētas likumi par šķīstu un nešķīstu gaļu ir saistīti ar radīšanu, tie ir universāli un tāpēc joprojām ir attiecināmi uz jebkuru cilvēku. Tā sauktajiem *ceremoniālajiem* likumiem, kas ir saistīti ar templi un upuriem, bija jāizzūd līdz ar to. Kas attiecas uz *apstākļu* likumiem, kas lielākoties ir kazuistiski, arī tiem bija lemts zaudēt savu normatīvo raksturu, tiklīdz vairs nepastāvēja “apstākļi”, kas tos radīja. Tā tas, piemēram, attiecas uz likumiem par vergiem, par to, kā ģērbties, kā apstrādāt zemi, kā organizēt un pārvaldīt pilsētu. Šīs divas pēdējās likumu kategorijas (ceremoniālie un apstākļu likumi) nebija paredzētas, lai tās ievērotu mūžīgi. No otras puses Dekalogs un diētas likumi nepieder ne pie ceremoniālajiem, ne pie apstākļu likumiem. Šiem likumiem nav nekāda sakara ar upuriem.

Patiesībā jebkurš likums, kas nav nedz ceremoniāls, nedz arī apstākļu radīts, saglabā savu absolūtā likuma statusu. Tas attiecas uz likumiem par seksualitāti, higiēnu, attiecībām ar kaimiņiem u.c.; vairums šo likumu paplašina un skaidro likumus, kas jau ir ietverti Dekalogā. Tādējādi Israēla likums ietver divu veidu likumus: absolūtu un universālu likumu un relatīvu likumu, kas ir atkarīgs no laika un apstākļiem. Šī atšķirība ir atrodama arī Jaunajā Derībā, kur teksti, kas runā par bauslības atcelšanu, ir līdzsvaroti ar daudziem citiem tekstiem, kas to cildina. Lai gan pirmie kristieši, kas bija

religiozi jūdi, bija pamudināti atcelt upurēšanas likumus, jo tie attiecās uz Mesiju, viņi nekad neapšaubīja Dekaloga likumu, kura piemērošanu Jēzus bija pat padziļinājis un paplašinājis. Tas pats attiecas arī uz diētas likumiem par gaļas (*kasherut*) lietošanu uzturā, uz kuriem atsaucas apustuļu ieteikumi “atturēties [...] no nožņaugtu dzīvnieku un asins baudīšanas” (*Ap.d. 15:20, salīdzini ar Lk. 17:14*). No šiem novērojumiem izriet, ka bauslības princips reliģiskajā dzīvē paliek spēkā gan kristiešiem, gan jūdiem.

TREŠĀ DAĻA – PRAKSE

Gudrības pārbaude

Izlasiet 5. Mozus 4:6: “Turiet un dariet, jo tā būs jūsu gudrība un saprašana to tautu priekšā, kuras, kad tās dzirdēs visus šos likumus, teiks: tiešām, šī lielā tauta ir saprātīga un gudra tauta.”

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kam tā, ko saprotat no šajā pantā teiktā, vajadzētu liecināt par dievišķo providenci jūsu dzīvē? Vai tautas par jums saka, ka esat “saprātīga un gudra tauta”? Ko viņi par jums *nesaka*? Ko jums vajadzētu darīt, lai piepildītu 5. Mozus 4:6 doto apsolījumu? Kā jūs varētu izskaidrot faktu, ka intelīgence un patiesa gudrība tradicionālajā kristietībā īsti nav vērtības?

Kā lasīt Svētos Rakstus

Izlasiet 5. Mozus 4:2.

1. Sastādiet sarakstu ar jaunām citu kristīgo konfesiju tradīcijām, kas ir pievienotas Dieva likumam.
2. Kādi pamatojumi ir atrasti, lai attaisnotu šos papildinājumus?
3. Vai arī mēs, septītās dienas adventisti, radām jaunus ieradumus un principus, kas nav iekļauti Mozus bauslībā? Uzskaitiet tos, ja varat, un paskaidrojiet, kāpēc, jūsu prāt, esat attaisnoti tos ievērot, lai gan tie nav iekļauti Bībeles prasībās.
4. Kādu hermeneitisko principu jūs saskatāt 5. Mozus 4:2? Kāpēc ir svarīgi lasīt Bībeles tekstu pilnībā? Kādus Bībeles tekstus jūs mēdzat ignorēt (piemēram, Veco Derību iepretim evaņģēlijiem, Salamana mācītāja grāmatu iepretim piecām Mozus grāmatām) un kāpēc? Sameklējiet iemeslus, kāpēc jums vajadzētu iekļaut šīs grāmatas savā Svēto Rakstu lasīšanas plānā!

Likums un žēlastība

Galvenās rakstvietas: Gal. 2:21; 5. Moz. 9:1–6.

Pētījumu centrs: Ecēh. 28:15; Ps. 119:29, 41–45, 70, 92–97.

PIRMĀ DAĻA – PĀRSKATS

Bauslības sargātājam bieži tiek pārņemts, ka viņš ir legālists bez dvēseles vai bez intelekta, atpalikušas reliģijas māceklis. Šī apsūdzība ir netaisnīga. Bauslība, kā to saprot Israēlā, gluži pretēji, nozīmē gaismu, kas palīdz garīgajā ceļā un veicina progresu. Psalmists salīdzina bauslību ar “kāju spīdekli un gaišumu uz maniem ceļiem.” (Ps. 119:105)

Šī mācība ir ietverta ebreju valodas vārdā *Tora*, kas saistīts ar ebreju *or* – ‘gaisma’. Kad cilvēks naktī iet pa ceļu, luksturis ne tikai izgaismo to, bet tā gaisma arī aizdzen čūskas. Dziesminieka lietotais salīdzinājums skaidro bauslības dubulto funkciju: apgaismot, mācīt un palīdzēt cilvēkam iet uz priekšu, kā arī pasargāt no briesmām un nodrošināt gājiena dalībnieka drošību. Tādu pašu asociāciju rada pravietis Jesaja, sakot, ja cilvēki ir bez bauslības, tiem “neausīs rīta gaisma” (Jes. 8:20). Bauslība, kas ir gaisma, ir Dieva žēlastības dāvana Viņa tautai. Šī gaisma palīdzēs iet un izdzīvot bīstamajā, tumšajā ceļā. Šādā nozīmē bauslība ir dota, lai mēs “dzīvotu”.

Šajā nodarbībā aplūkosim paradoksālo savstarpējo saistību starp bauslību un Dieva žēlastību.

Mācību stundas tēma:

- **žēlastība un bauslība:** kādas ir attiecības starp žēlastību un bauslību un kā tās savstarpēji saistās ticīgo dzīvē?

OTRĀ DAĻA – KOMENTĀRI

5. Mozus grāmata, iespējams, vairāk nekā jebkura cita Vecās Derības grāmata ir grāmata, kurā žēlastība un bauslība savijušās kopā tādā veidā, ka būtu grūti aplūkot vienu bez otras. Kad Mozus runā par bauslību, viņš būtībā domā par žēlastību. Bauslība šajā grāmatā tiek saprasta kā derības zīme, tādēļ bauslība un žēlastība ir saistītas gan no dievišķās, gan cilvēciskās perspektīvas. Dievam bauslība ir veids, kā caur cilvēka eksistenci un vēsturi īstenot Savu gribu uz zemes. Israēlam bauslība ir taustāma zīme, kas apliecina tās atsaukšanos Dievam un derības attiecības ar savu Kungu. Citiem vārdiem sakot, bauslība ir tā, kas padara žēlastību redzamu un konkrētu vēsturē un dzīvē, žēlastība ir tā, kas padara bauslību iespējamu, panesamu un dzīvotspējīgu.

Žēlastība ir pirms bauslības un ved pie tās.

Šis process ir pirmais vēstījums, ko Ādams dzird pirmajā Dieva bauslī. Pirmo reizi, kad Bībelē tiek lietots vārds *tsawah* ‘pavēle’, tas attiecas uz žēlastību: “Un Dievs Tas Kungs pavēlēja cilvēkam, sacīdams: “No visiem dārza kokiem ēzdams ēd.”” (1. Moz. 2:16) Pirms pavēles neēst no laba un ļauna atziņas koka Dievs dāvā visus dārza kokus. Tāpat arī 5. Mozus grāmata sākas ar Dieva žēlastību, ar to, ko Viņš ir darījis Savas tautas labā, un ar Viņa dāvāto zemi. Pēc tam no šī konkrētā, vēsturiskā atgādinājuma Dievs pāriet pie bauslības un pieprasa, lai Viņa tauta ievērotu bauslību. Šis process ir redzams Mozus grāmatas derības struktūrā un atkārtojas visā grāmatā.

Desmit baušļi sākas ar šādu apliecinājumu: “Es esmu Tas Kungs, tavš Dievs, kas tevi izveda no Ēģiptes zemes.” (5. Moz. 5:6) Šī atzišana, ko Dievs viņu labā ir darījis, ved Israēlu pie paklausības Dieva baušļiem: “Jūs esat redzējuši, ko Es esmu darījis ēģiptiešiem un kā Es jūs esmu nesis uz ērgļa spārniem un esmu jūs pie Sevis atvedis. Bet tagad, ja jūs *uzklausīsīt* Manu balsi un turēsīt Manu derību [..].” (2. Moz. 19:4, 5, *izcēlums pievienots*) Ievērojiet, ka aicinājums “uzklausīt” (*shama*), ko ievadīta “bet tagad” (burtiski – “tāpēc”), seko un ir tiešas sekas tam, ko Dievs viņu labā ir paveicis.

119. psalmā, skaistākajā dzejā par bauslību un žēlastību visā Bībelē, psalmists sāk ar vērojumu par žēlastību: “Lai man notiek Tava žēlastība, Tava palīdzība pēc Tava vārda.” (Ps. 119:41) Tad viņš pāriet pie nākamā soļa, kas ir bauslība: “Es turēšu Tavus baušļus vienmēr, mūžīgi mūžam.” (Ps. 119:44) 5. Mozus 7. nodaļā teikts: “[..] tāpēc, ka Viņš jūs ir mīlējis” (5. Moz. 7:8), “Tādēļ turi Viņa baušļus, Viņa likumus un Viņa tiesas.” (5. Moz. 7:11) Cilvēciskā līmenī mīlestības dēļ pret Dievu Viņa ļaudīm patīk ievērot Viņa baušļus. Psalmists izsaucas: “Es priecājos par Taviem baušļiem” (Ps. 119:70, *salīdzini ar Ps. 119:174*) un “Cik Tava bauslība man ir mīla!” (Ps. 119:97)

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kāpēc paklausība Dieva baušļiem ir vienīgā loģiskā un nopietnā atbilde uz Viņa žēlastību un glābšanas darbu? Kāpēc vienai rīcībai ir jāved pie otras rīcības? Ko jūs domātu par politiķi, kurš rīkotu kampaņu, balstoties tikai uz sentimentālām vēlmēm, neatsaucoties uz projektiem un plāniem ekonomisko un sociālo problēmu risināšanai? Kas pamato psalmista mīlestību pret bauslību?

Bauslība un žēlastība

Bauslība ir definēta kā Dieva dāvana. Dievs lieto darbības vārdu *natan* ‘dot’, lai apzīmētu likumu: “Visa šī bauslība, ko es šodien dodu [*natan*] jums priekšā [..].” (5. Moz. 4:8) Dievs ir “devis” Desmit baušļus (2. Moz. 24:12). Psalmists bauslību burtiski identificē kā žēlastību: “Dāvini man Savus baušļus!” (angļu tulk. – “Dāvā man žēlastībā savu bauslību.”) (Ps. 119:29) Citā tulkojumā tas skan: “Esi man žēlīgs un māci man Savu bauslību”. Tātad psalmists piedzīvo Dieva bauslību kā žēlastību, kā brīvības ceļu: “Es staigāšu brīvi” (Ps. 119:45). Jaunajā Derībā Jēzus atkārtoti šo domu, mācot Saviem mācekļiem, ka tieši Viņa patiesības vārdos tie atradīs brīvību (Jņ. 8:32, *salīdzini ar Jēk. 1:25; 2:12*).

Interesanti, ka Vecajā Derībā ierastais ebreju valodas vārds, ar kuru apzīmē bauslību, ir *Tora*, kas nozīmē ‘rādīt ceļu’. Šis vārds parasti tiek saistīts ar ceļu, kuru norāda priesteris. Viens īpašs piemērs šī vārda izpratnei atrodams Hag. 2:11, kur kādā konkrētā gadījumā Kungs liek pravietim, lai viņš lūdz priesterim parādīt ceļu. Bauslība ir žēlastība, jo tā sniedz mums ceļu, kā izkļūt no nepatīkšanām, tā sniedz dzīves ceļu, brīvības ceļu.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kā bauslības identificēšana ar žēlastību ietekmē glābšanu? Kāpēc, ņemot vērā Ecēh. 28:15, 16, mēs atrodam likumu Debesīs, lai gan tur nav grēka (vismaz pēc tam, kad Lucifers un kritušie eņģeļi tika padzīti)? Kāpēc bauslība ir Dieva rakstura izpausme un veids, kā saprast un mīlēt Dievu? Izlasiet Desmit baušļus un atrodiet žēlastību katrā no tiem; paskaidrojiet, kāpēc tie veido žēlastību bauslībā.

Bauslības žēlastība

Dieva bauslība kā teksts ir skaista. Tas ir literatūras šedevrs. Dievs, dodot Desmit baušļus, ne tikai “darīja” žēlastību, bet arī izkārtēja tos mākslinieciskā veidā.

Turpmākais vingrinājums tika izstrādāts, lai palīdzētu jums novērtēt Dieva baušļu žēlastību:

- Vispirms izlasiet Bībeles tekstu, lai novērtētu tā estētisko skaistumu.
- Novērojiet paralēles starp pirmajiem pieciem baušļiem (1., 2., 3., 4., 5.) un otrajiem pieciem baušļiem (6., 7., 8., 9., 10.). Salīdziniet baušļus, kas atrodas viens otram pretī (1. bauslis ar 6. bausli saista jebkura pēc Dieva tēla radīta cilvēka nogalināšanu ar Dieva vienreizību; 2. bauslis ar 7. bausli saista elkdievību ar laulības pārkāpšanu; 3. bauslis ar 8. bausli saista zādzību ar nepatiesu zvērestu; 4. bauslis ar 9. bausli saista sabata pārkāpšanu ar nepatiesu liecināšanu; 5. bauslis ar 10. bausli saista vecāku godu ar cita laulātā iekārošanu). Kādu mācību varam izdarīt no katra salīdzinājuma?

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kāpēc sabata bauslis atrodas Desmit baušļu centrā? Kādas mācības var izdarīt no šīs sabata centrālās pozīcijas? Kā ceturtā baušļa pārkāpšana ietekmē pārējo baušļu ievērošanu? Kādā veidā sabats ietver attiecības starp

likumu un žēlastību? Salīdziniet ceturto un piekto bausli. Kādi kopīgi motīvi ir šiem diviem bausļiem? Kādas mācības jūs saskatāt no šīm sakarībām?

TREŠĀ DAĻA – PRAKSE

Kāda centīga mācītāja sieva smagi saslima. Viņš vairākkārt lūdza, bet sieva tā arī neatveseļojās. Mācītājs sadusmojās uz Dievu un nolēma pamest kalpošanu, jo Dievs nedarīja brīnumu, kuru viņš bija lūdzis.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Vai šis patiesais stāsts ir saistīts ar jūsu pašu pieredzi attiecībās ar Dievu? Kāda ir jūsu motivācija paklausībai Dieva bausļiem? Cik lielā mērā jūs ievērojat Dieva bausļus, lai Dievs jūs svētītu? Kāda ir jūsu personīgā pieredze attiecībā uz bauslības un žēlastības attiecībām jūsu dzīvē?

Senajā jūdu tradīcijā ir veca rabīnu *Midraš* (līdzība), kurā tiek komentēta neveiklā ģeogrāfiskā stratēģija, ko Dievs izmantoja, dodot Toru. Kāpēc Dievs nedeva Toru Israēla zemē, Romas zemē vai Grieķijas zemē? Ikvienai tautai bija visas tiesības domāt, ka tā būtu pelnījusi šo godu. Iemesls, kādēļ Dievs, dodot Toru, izvēlējās “nekurienes” zemi, ir tāds, ka Viņš gribēja izvairīties no jebkāda nacionālistiska lepnuma attiecībā uz bauslību, lai to varētu pieņemt katrs, kurš vēlas.

Pārdomu jautājumi. Kādēļ bieži sastopamais dievbijīgais ticības apliecinājums: “Es lepojos, ka esmu kristietis” vai pat “Es lepojos, ka esmu septītās dienas adventists” (*lasī 1. Kor. 1:31, salīdzini ar Ps. 34:3*) nav pareizs? Kā cienījamas institūcijas lepnums varētu ietekmēt misijas efektivitāti?

Izvēlies dzīvību

Galvenās rakstvietas: 5. Moz. 30:19.

Pētījumu centrs: 1. Moz. 2:8, 9; 3:22; 5. Moz. 4:19; 30; Rom. 6:23; Atkl. 14:6–12.

PIRMĀ DAĻA – PĀRSKATS

5. Mozus grāmatas derības struktūrā daļa, kas seko pēc svētībām un lāstiem (5. Moz. 27–28) un pēc noteikumiem (5. Moz. 5–26), sasniedz kulmināciju aicinājuma sadaļā. Dievs Israēlam atgādina, ko Viņš ir darījis – visus glābšanas darbus kopš viņu izešanas no Ēģiptes. Tad Dievs pāriet uz nākamo soli un pieprasa no Israēla paklausību baušļiem un apņemšanos ievērot derību. Tālāk saskaņā ar seno Tuvo Austrumu līgumiem Mozus savā runā atsaucas uz lieciniekiem (5. Moz. 30:19; 31:19; 32:1–43). Šo liecinieku mērķis ir atbalstīt viņa aicinājumu un piešķirt tam universālu nokrāsu.

Mācību stundas tēmas:

- **lielā cīņa.** Kopš vēstures sākuma Bībele stāsta par kosmisko cīņu starp Dievu ar Viņa gaismas un dzīvības likumu un sātanu ar viņa nāves un tumsas ceļu;
- **pienākums izvēlēties.** Līdzīgi kā Ādamu un Ievu Ēdenes dārzā Dievs aicina Israēlu izdarīt izvēli starp diviem ceļiem. Paradokss ir tāds, ka, izvēloties nepareizo ceļu, viņi zaudēs brīvību un patiesībā vispār nevarēs izvēlēties;
- **strīdus jautājums.** Uz spēles ir likta dzīvība.

OTRĀ DAĻA – KOMENTĀRI

Aicinājums izvēlēties

Israēls nupat ir uzklusījis svētības un lāstus (ar uzsvāru uz lāstiem). Tā kā tie joprojām ir svaigā atmiņā (5. Moz. 30:1), Israēls ir gatavs izdarīt izvēli. Lai sagatavotu tautu virzīties pareizā virzienā saskaņā ar derības līgumu, Mozus izmanto divus argumentus. Pirmkārt, viņš piekrodina, ka visi Dieva apsolījumi ir izteikti ar nosacījumu “ja” (*im*) vai “kad” (*ki*): “kad tas viss nāks pār tevi [...] un tu atgriezīsies pie Tā Kunga, sava Dieva, tu un tavi bērni, un klausīsī Viņa balsij” (5. Moz. 30:1, 2), “ja tu klausīsī Tā Kunga, sava Dieva, balsij, turēdams Viņa baušļus un Viņa likumus, kas ir rakstīti šīnī bauslības grāmatā, un ja tu atgriezīsies pie Tā Kunga, sava Dieva, ar visu savu sirdi un ar visu savu dvēseli [...]” (5. Moz. 30:10, salīdzini ar 5. Moz. 30:17). Otrkārt, Mozus apliecina tautai, ka Dieva baušļu ievērošana nav ārpus viņu sasniedzamības robežām: “Tas nav Debesīs [...], nē, tas vārds ir ļoti tuvu pie tevis.” (5. Moz. 30:12–14)

Israēla interesēs ir ne tikai paklausīt Dievam Viņa apsolījumu dēļ, šī paklausība viņiem ir arī sasniedzama. Tomēr Dievs viņus nespiež. Viņu priekšā ir divi ceļi: dzīvība un nāve. Tā ir viņu prerogatīva – izdarīt izvēli. Mozus vienkārši parāda viņiem pamatotus iemeslus, kāpēc dzīves ceļš ir pareizā izvēle, un mudina tautu izdarīt šo izvēli. Aicinājuma svinīgumu – kā tas ir seno derību līgumos – atbalsta liecinieki, kas garantē derības spēkā esamību. Šajā gadījumā liecinieki ir kosmiski – “debesis un zeme” –, jo uz spēles likts pasaules liktenis, pasaules glābšana. Ja Israēls neizdarīs pareizo izvēli, viss Mesijas, pasaules Glābēja, atnākšanas plāns būs apdraudēts.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kāpēc Dievs vēlas, lai mēs izvēlētos? Kāpēc ar teoloģiju, ar patiesības zināšanu vien nepietiek, lai tiktu glābts? Kāds ir teicis, ka atšķirība starp filozofu un Bībeles pravieti ir tāda, ka filozofs liek domāt, bet pravietis liek izvēlēties. Pārrunājiet, kāda ir atšķirība starp šiem diviem aicinājumiem! Vai izvēle nenozīmē domāšanu? Paskaidrojiet! Kā domāšana palīdz vai kļūst par lamatām, izdarot pareizo izvēli?

Ādama izvēle

Aicinājums izvēlēties atgādina citu Dieva aicinājumu izvēlēties, kas arī noteica cilvēces likteni (1. Moz. 2:16, 17). Arī Ādams tika konfrontēts ar to pašu izvēli starp diviem ceļiem – “dzīvību un nāvi”. Arī tur Dievs noslēdza derību ar cilvēku kā partneri. Šīs derības pamatā bija Dieva likums. Tas bija pirmais Dieva bauslis cilvēcei. Tad Dievs cilvēkam sniedza arī visus labos argumentus, lai ievērotu Viņa bauslību: gan argumentu par nosacīto apsolījumu par dzīvību pretstatā nāvei, gan argumentu par iespēju paklausīt, kas redzams tajā, ka Dievs Ādamam deva visus kokus, no kuriem viņš varēja brīvi ēst.

Paradoksālā kārtā, kad Ādams izmantoja brīvību, lai izvēlētos ļauno ceļu, labais sajaucās ar ļauno. Viņš zaudēja spēju skaidri atšķirt labo un ļauno un līdz ar to arī brīvību izvēlēties starp abiem ceļiem. Kā raksta Elena G. Vaita: “Cilvēks pazaudēja visu tāpēc, ka viņš no brīva prāta izvēlējās paklausīt labāk krāpniekam nekā tam, kas pats ir patiesība un kam vienīgam ir saprašana. Sajaucot labu ar ļaunu, cilvēka saprašana tika samulsināta un viņa prāta un garīgās spējas tika paralizētas. Viņš vairs nevarēja novērtēt to labo, ko Dievs tik bagātīgi bija piešķīris.” (Elena G. Vaita, *Audzināšana*, 25. lpp.).

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Pārlasiet 1. Mozus grāmatas 3:22. Kā jūs izskaidrotu to, ka saskaņā ar šo tulkojumu cilvēki kļuva līdzīgi Dievam attiecībā uz spēju izšķirt labo un ļauno, jo grēkoja? Ko šis teksts patiesībā saka? Lūdzu, apsveriet šāda tulkojuma problēmu!

Tieši tā pati darbības vārda *hayah* (“bija”) forma lietota, lai aprakstītu čūskas ilglaicīgo stāvokli pagātnē 1. Moz. 3:1: “Čūska bija [*hayah*] visviltīgākā” (1. Moz. 3:1). Arī šajā pantā darbības vārds “būt” lietots tādā pašā pabeigtā formā, lai aprakstītu ilgstošu stāvokli, nevis kaut ko, kas izmainās. Patiesībā tā ir tā pati doma, kas tika izteikta, runājot par čūsku: “Jūs būsit kā Dievs, zinādami labu un ļaunu.” (1. Moz. 3:5) Šajā pantā zināšanu forma ietver izprašanu, zinot atšķirību starp labo un ļauno. Šī izšķiršana bija iespējama tikai tad, kad Ādams bija kā Dievs – pilnīgi bez grēka. Vienīgais veids, kā pazīt labo un ļauno, ir nevis, kā teica čūska, zināt (piedzīvot) ļauno *un* labo, bet gan zināt *tikai* labo. Patiesi, tiklīdz cilvēki iepazīna ļaunumu, viņi zaudēja spēju atšķirt labo un ļauno un līdz ar to arī “labā” jēgu. (Jacques B. Doukhan in *Genesis, SDA International Bible Commentary*; skat. 1. Mozus 3:22)

Pielūdziet Viņu

Kad Dievs Ādamam un Israēlam lika izvēlēties starp dzīvību un nāvi, Viņš neprasīja tikai apliecinājumu: “Jā”. Šis lēmums nozīmēja vairāk nekā tikai vārdisku apstiprinājumu. Šis lēmums vispirms ietvēra Ādama un Israēla izvēli “mīlēt Kungu”. Viss abos stāstos ir saistīts ar pielūgsmes jautājumu. Jautājums nav bauslība pati par sevi. Reliģija nav reliģijas dēļ, bet gan Dieva dēļ. Reliģija bez Dieva ir tikai vēl viena cilvēciskās kultūras tradīcija.

Paklausība bauslībai ir derīga tiktāl, ciktāl tā ir indivīda mīlestības izpausme pret Dievu. Šis ekskluzīvās izvēles iemesls ir absolūtais fakts, ka ir tikai viens Dievs: “Nav neviena dieva, vienīgi Es.” (5. Moz. 32:39) Atkal tiek apstiprināts monoteisma apliecinājums, kas ir 5. Mozus grāmatas pamatā. Lai tas būtu vēl skaidrāks, šajā pantā minētā patiesība attiecināta uz dzīves un nāves realitāti: “Es nonāvēju un Es daru dzīvu” (5. Moz. 32:39).

Jā, Dievs dara dzīvu, bet kā ir ar nogalināšanu? Ja Dievs ir definēts kā dzīvības Dievs, kāpēc šī atsauce uz nāvi? Patiesībā šis apgalvojums nenozīmē, ka Dievs nogalina un dara dzīvu burtiski. Šī frāze attiecas uz abām pretējām galējībām (dzīvību un nāvi), lai norādītu uz Dieva varas pilnību, visa aptveršanu. Tas ir izteiksmes veids, kas apzīmē monoteismu. Tāpēc pielūgsmē var attiekties tikai uz Radīšanas Dievu, uz Dievu, kurš devis dzīvību un visu radījis. Tikai kopā ar Dievu mums ir nodrošināta dzīvība. Kad 5. Mozus grāmatā tiek paskaidrots, ka Dievs “ir tava dzīvība un tavu dienu garums”

(5. Mozus 30:20), tas ir tāpēc, lai atgādinātu Viņa ļaudīm, ka to dzīvība ir pilnībā atkarīga no Dieva. Tāpēc vienīgais veids, kā izdzīvot, palikt dzīviem, ir "Viņam pieķerties" (5. Moz. 30:20).

Šī pieķeršanās nav mistiķu popularizēta pieķeršanās. Pielūgsmes atbilde Radītājam Dievam un Viņa mīlestībai nav pielīdzināma jūtām, sentimentālam apliecinājumam vai slavēšanai, tā ir pavisam konkrēta kustība dzīves realitātē – "staigāt Viņa ceļus" (5. Moz. 30:16).

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Pārrunājiet atšķirību starp Austrumu misticismu un Bībeles reliģiju. Kāda ir atšķirība attiecībā uz Dieva un reliģijas vietu dzīvē? Kā evolūcijas ideja ietekmē uzskatus par pielūgsmi?

TREŠĀ DAĻA – PRAKSE

Divi brāļi ieguva vienādu izglītību un baudīja tādas pašas privilēģijas, taču tikai vienam no viņiem bija pilnvērtīga dzīve, labs darbs un ģimene. Otrs pilnībā cieta neveiksmi un nonāca cietumā, kur nebija neviena, kas par viņu rūpētos. Kāda nozīme ir izvēlēm, kuras nosaka atšķirīgo dzīves gaitu? Cik lielā mērā izvēli nosaka izglītība, labklājība un sabiedriskais stāvoklis? Apspriediet izvēles iespējas attiecībā uz sociālā taisnīguma nosacījumiem.

Dienas sākumā, kavējoties pārdomās, padomājiet par savu darbu, dzīvesbiedru/i (ja jums tāds/a ir) un kolēģiem. Uzdodiet sev šādus jautājumus:

kā padarīt laimīgus cilvēkus man apkārt?

kādas izmaiņas ieradumos būtu nepieciešamas, lai šo lēmumu īstenotu?

Pārdomājiet savu dzīvi – kādas sliktas izvēles, ko esat izdarījis, bijušas par iemeslu piedzīvotajām neveiksmēm? Kādas labas izvēles novedušas pie panākumiem? Kur jūsu izvēlēs bija Dievs?

Jūs vadāt dievkalpojumu. Kas ir jūsu prioritāte? Vai mīlestība uz Kungu? Kultūra? Draugu mīlestība? Ņemot vērā to, ka visas šīs sastāvdaļas ir būtiskas pielūgsmes dzīvē, kādus pantus jūs izvēlēsit, lai paustu gan dievbijību, gan saglabātu vēlmi baudīt savas kopienas sadraudzību?

Pagrieziet savas sirdis

Galvenās rakstvietas: 5. Moz. 4:29.

Pētījumu centrs: 5. Moz. 30:1–10; 4:25–31; Mt. 3:1–8; Ap. d. 2:37, 38.

PIRMĀ DAĻA – PĀRSKATS

Kad Israēls gatavojās ieiet Apsolītajā zemē, Mozus tiem izteica pravietojumu: kādu dienu neticības dēļ tauta tiks “izspļauta” no šīs zemes (*salīdzini ar 3. Moz. 18:25, 28*). Šis pravietojums norāda un māca, ka Dieva tautai pastāvīgi ir nepieciešama grēku nožēla. Israēla kārdinājums, apmetoties Apsolītajā zemē, bija pārlicība, ka viņi ir sasnieguši galamērķi un tiem vairs nav jāuzmanās. Taču tie izrādījās maldi, jo tauta pamazām zaudēja saikni ar Dievu un Viņa bauslības prasībām un atgriezās pie vecā dzīvesveida. Israēlu maldināja viņu viltus pravieši, kuri radīja miera ilūziju, sakot: “Miers, miers! – kur miera nav.” (*Jer. 6:14*) Vienīgi pravietis Jeremija mudināja tautu pamosties un nožēlot grēkus: “Uzlūkojiet dzīves gaitas ceļus un izpētiet, kurš ir senlaikos bijis tas labais svētības un laimes ceļš.” (*Jer. 6:16*) Bībeliskā grēku nožēla ir savā veidā ironiska: progress nozīmē atgriešanos atpakaļ.

Mācību stundas tēmas

Šajā stundā pētīsim grēku nožēlas struktūru, “atgriešanos pie Dieva”, kas ir svarīgs princips 5. Mozus grāmatā, un aplūkosim tēmas:

- Dieva meklējumi;
- Dieva piedošana;
- Atgriešanās;
- pravietojumu piepildījums.

OTRĀ DAĻA – KOMENTĀRI

Pie Apsolītās zemes sliekšņa Mozus atkārtoja savus brīdinājumus. Tas, ka Dievs ir aizvedis Israēlu tik tālu, nenozīmē, ka viņi paliks šajā zemē uz visiem laikiem. Mozus redzēja Israēla iespējamās neveiksmes, nākotnē gaidāmo trimdu un vēlējās tos iedrošināt. Kad viņi nomaldīsies un piedzīvos bēdas, kas izrietēs no tiesas, Israēlam būs jāmeklē Kungs, kurš tad viņiem piedos. Tad viņi atgriezīsies savās dzīves gaitās pa “vecajiem ceļiem” pie Dieva, un Dievs viņus atvedīs atpakaļ uz Apsolīto zemi.

Meklējot Dievu

Pirmais solis uz “vecajiem ceļiem” pie Dieva izriet no bēdu situācijas. Kad ļaudis saprot, ka ir nonākuši bezcerīgā situācijā, kas ir viņu neticības un elkdievības rezultāts, vienīgais risinājums viņu bēdās ir vēršanās pie Dieva “ar visu savu sirdi un ar visu savu dvēseli” (*5. Moz. 4:29*). Viņiem nebija jābaidās vērsties pie Dieva un pilnībā paļauties uz Viņu. Kāpēc? Tieši tāpēc, ka Dievs ir gatavs viņus pieņemt. Mozus galvenais arguments, lai pārlicinātu tautu par Dieva gatavību atsaukties, ir Dieva dziļās domāšanas apraksts.

Ebreju frāze *mi yitten*, kas tulkota kā ‘kaut jel...’, ir idiomātisks izteiciens, kurš burtiski nozīmē ‘kas dos’ (vai ‘kas to izdarīs’), ko bieži lieto, lai paustu dziļu vēlēšanos, sava veida retorisku jautājumu par neiespējamu iznākumu. Dievs sirds dziļumos vēlas, “ka tiem vienmēr būtu tāds sirdsprāts – Mani bīties” (*5. Moz. 5:29*). Atklājot Dieva slepeno vēlēšanos, parādot Viņa labo prātu un līdz ar to Viņa mīlestību pret tautu, Mozus mudina ļaudis meklēt Dievu un nožēlot grēkus. Israēla problēma ir tā, ka viņi apzinās sava grēka smagumu un tādēļ baidās nākt pie dievišķā Tiesneša, kurš tos nesen bija satriecis. Ījaba gadījums lieliski ilustrē šo noslēpumaino procesu. Pēc tam, kad Ījabs

ir atzinis Dieva smago roku guļamies pār viņu, viņš izdara neticamu ticības apliecinājumu: "Kaut arī Viņš mani nonāvētu, es Viņam uzticēšos" (*Ijaba 13:15, NKJV*). Ijabs zināja, ka Dievs ir vienīgā izeja no viņa traģiskā stāvokļa. Paradoksālā kārtā Ijabs bēg no Dieva pie Dieva. Mozus mudina tautu darīt to pašu.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kādu Dieva rakstura aspektu atklāj idiomātiskais izteiciens *mi yitten?* Ko jums par Dievu māca šī vēlmes piepildīšanās neiespējamība? Kāds ir nosacījums, kas pamudina Israēlu meklēt Dievu, un kāpēc? Ko nozīmē meklēt Dievu? Kāpēc Israēlam vajadzēja meklēt Dievu?

Dieva piedošana

Israēlam tiks piedots nevis viņa nopelnu dēļ, bet Dieva žēlsirdīgā rakstura dēļ. Nav iemesla, kas attaisnotu Dieva piedošānu. Un tomēr Viņš piedos tiem ļoti ārkārtējā veidā. Lai to pierādītu, Mozus atgādina tautai, kā Dievs viņus saudzēja un kā viņi izdzīvoja Dieva priekšā, neskatoties uz savu grēcīgo dabu (*5. Moz. 5:24, 25*). Iepriekšējā nodaļā Mozus izmanto to pašu argumentāciju: "Vai kāda tauta būtu dzirdējusi Dieva balsi [..], kā tu to esi dzirdējis un palicis dzīvs?" (*5. Moz. 4:33*) Tā ir pārliecība par Dieva žēlastību, kas palīdzētu Israēlam uzdrīkstēties nākt pie Dieva, neraugoties uz savu grēcīgo dabu.

Apspriediet šo patieso stāstu! Simons Vīzentāls, nacistu mednieks, stāsta par savu tikšanos ar bijušo nacistu virsnieku, kurš mira slimnīcā. Nacists lūdza Vīzentālu piedot viņam briesmīgos noziegumus, kurus viņš bija pastrādājis pret ebreju civiliedzīvotājiem. Bez piedošanas, šis cilvēks apgalvoja, viņš nevarētu mierīgi nomirt. Vīzentāls visas tikšanās laikā klusēja un aizgāja prom, neatbildot uz nacistu lūgumu. Savu stāstu viņš noslēdz ar jautājumu: "Ko tu būtu darījis?" – Simon Wiesenthal, *The Sunflower* (London: W. H. Allen, 1970).

Jautājumi pārdomām. Vai Vīzentālam bija iespējams piedot bijušajam nacistam? "Ko tu būtu darījis?" Pārrunājiet žēlastības dimensiju upura izteiktajā piedošānā. Kāpēc grēks tiek piedots tikai tad, ja tas ir nepiedodams?

Atgriešanās

Ievērojiet, ka atgriešanās kustība sākās tikai pēc tam, kad Israēls atrada Dievu vai, pareizāk sakot, pēc tam, kad Dievs viņiem atbildēja. Ebreju valodas darbības vārds *shuv* 'atgriezties' nozīmē 'pievērst uzmanību Dieva balsij un paklausīt Viņa baušļiem' (*5. Moz. 30:2, 8*), kā arī "apgraizīt" jeb mainīt savu sirdi (*5. Moz. 10:16*). Interesanti, ka sakne *shuv* sevī apvieno gan prasību novērsties no ļaunā, gan prasību atgriezties pie Dieva, kurš atkal tiks atrasts, kad viņi nāks uz "vecajiem ceļiem".

Šī paralēlā kustība nozīmē dziļu atziņu: labākais veids, kā pretoties ļaunumam, ir darīt labu. Tā kā Israēls ir izrādījies nespējīgs apgraizīt savu sirdi, tad šo operāciju veiks pats Dievs (*5. Moz. 30:6*). Viņš ir tas, kurš izmainīs savas tautas sirdi un tādējādi radīs apstākļus, lai tā varētu pievērsties Viņam, sadzirdēt Viņa balsi un paklausīt Viņam "ar visu savu sirdi un visu savu dvēseli" (*5. Moz. 30:2*). Tieši šī dziļā grēku nožēla un pilnīga atgriešanās ir tas, kas novedīs pie Dieva prieka: "Tas Kungs atkal priecāsies par tevi tavā labumā, tāpat kā Viņš priecājās par taviem tēviem" (*5. Moz. 30:9*). Šie citāti no 5. Mozus grāmatas iedvesmos vēlāko praviešu vēstījumu, ka Israēla tauta pati saviem spēkiem nav spējīga nožēlot grēkus (*skat. Jer. 4:22; 13:23; Hoz. 5:4, u.c.*).

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kāpēc israēliešiem nebija iespējams mainīt savu sirdi un pašiem savā spēkā turpināt savas sirds apgraizīšanu? Uz kāda pamata Mozus varēja teikt, ka Israēlam nebija iespējams nožēlot grēkus? Ja tiešām Mozus tā domāja, kāpēc viņš tomēr mudina tautu nožēlot grēkus? Vai kristiešu situācija ir citāda? Paskaidrojiet! Vai, aplūkojot draudzes vēsturi un raugoties uz sevi, jums šķiet, ka kristieši bija (ir) spējīgāki nožēlot grēkus? Kāpēc jā vai kāpēc nē?

Pravietojumu piepildīšanās

Ir skaidrs, ka šeit ietverts mesiāniskais pravietojums, kas attiecas uz Jēzu Kristu, uz Dieva iemiesošanos, kas atnesīs Dieva ļaužu sirdīs jauno derību. Tikai Dieva nonākšana

mūsu sirdīs, mūsu sfērā, ļaus notikt sirds apgraizīšanas brīnumam, kā to skaidro Pāvils: "Viņā jūs arī esat apgraizīti, ne cilvēku rokām, bet Kristū apgraizīti, un tā tikuši vajā no savas grēcīgās dabas" (Kol. 2:11) Tikai krusts, kas parāda "Dieva spēku" (Kol. 2:12), caur žēlastību padarīs neiespējamo iespējamu. Tad tiks piepildīta Dieva vēlēšanās, kas ietverta idiomātiskajā izteicienā *mi yitten*.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kā šie 5. Mozus grāmatas apsolījumi attiecas uz Jēzus pirmo atnākšanu un/vai uz Viņa otro atnākšanu? Kāpēc Dieva tautai nepieciešams nožēlot grēkus pirms Jēzus Kristus otrās atnākšanas? Kā ebreju grēku nožēlas jēdziens, kas apzīmē atgriešanos uz "vecajiem ceļiem", sniedz izpratni par Dieva tautas grēku nožēlu beigu laikā? Ņemot vērā 5. Mozus grāmatas mācības, kā tajā laikā tiks veikta sirds apgraizīšana?

TREŠĀ DAĻA – PRAKSE

Pārbaudiet savas grēku nožēlas patiesumu. Atcerieties savu grēku nožēlas pieredzi! Cik reizes esat lūguši piedošanu kādam, kuru sāpinājāt, un paskaidrojiet iemeslus, kādēļ esat tā rīkojies? Vai, sakot: "Es atvainojos", pievienojat arī "bet", tā netieši apsūdzot cilvēku, kuru esi sāpinājis?

Pārbaudiet savu Dieva meklēšanas patiesumu. Ja meklējat un neatrodāt, jūs neticēsiet; bet, ja meklējat un atrodat, jūs ticēsiet. Kā šis novērojums attiecas uz Dieva meklēšanas un atrašanas pieredzi? Cik tas ir paties? Kāpēc dažiem cilvēkiem šķiet, ka viņi atrod Dievu, kad Viņu meklē, bet citiem šķiet, ka viņi ir atraduši Dievu, lai gan nav Viņu meklējuši?

Praktizējiet grēku nožēlu.

• **Komandas uzdevums:** atrodiet partneri (savu laulāto draugu, dēlu, meitu vai tuvu draugu); izvēlieties kādu konkrētu dienu reliģiskajā kalendārā (Ziemassvētkus, Lieldienas, Piemiņas mielastu, sabatu); septiņas dienas pirms šīs dienas pierakstiet savas neveiksmes, nožēlu un uzvaras. Pēdējā dienā pirms noteiktā laika pastāstiet savam partnerim, kā jums gājis. Centieties būt pēc iespējas godīgāki un atbildiet uz šādiem jautājumiem:

- kā nožēlas pieredze jūs izmainīja?
- cik bieži jūs atkārtojāt vienu un to pašu kļūdu?

Personīgais vingrinājums. Izlasiet 51. psalmu – Dāvida grēku nožēlas lūgšanu:

- lūdziet pēc žēlastības (Ps. 51:1),
- atzīstiet savu pārkāpumu (Ps. 51:3),
- esiet atbildīgi pret to cilvēku, pret kuru esat grēkojuši (Ps. 51:4),
- lūdziet Dievam jaunu sirdi (Ps. 51:7–12).

Atcerieties, neaizmirstiet

Galvenās rakstvietas: 5. Moz. 9:7.

Pētījumu centrs: 1. Moz. 9:8–17; 2. Moz. 20:8; 5. Moz. 4:9, 23, 32–39; 6:7; 8:7–18; 32:7; Ef. 2:8–13.

PIRMĀ DAĻA – PĀRSKATS

Pie ieejas Aušvicas koncentrācijas nometnes teritorijā ir plāksne ar filozofa Džordža Santajanā citātu. Tajā visi ienācēji tiek mudināti atcerēties: “Tas, kurš neatceras vēsturi, ir spiests to piedzīvot vēlreiz.”

Mācībai par grēku nožēlu dabiski seko mācība par atcerēšanos. Lai atcerētos, tāpat – lai nožēlotu grēkus, jums būs nepieciešams vērsties pie pagātnes un atsaukt pagātni tagadnē. Tādēļ ir ļoti būtiski saprast: kāpēc atcerēties, ko atcerēties un kā atcerēties, lai nodrošinātu patiesu grēku nožēlu.

Mācību stundas tēmas

Šīs stundas laikā iepazīsimies ar vairākām tēmām:

- **atcerieties radišanu.** Daudz kam no tā, kam mēs ticam, nav īstas jēgas, ja neatceramies savu izcelsmi,
- **atcerieties plūdus.** Pat katastrofas laikā Dievs atceras Savu tautu,
- **atcerieties iziešanu.** Atceroties glābšanas notikumus pagātnē (to, ko Dievs darīja Savas tautas labā), tiek uzturēta un stiprināta ticība Dievam, kurš atkal glābs,
- **atcerieties, ka jūs kādreiz bijāt pagāni.** Cik svarīgi ir nekad neaizmirst to, ko Dievs ir darījis mūsu labā.

OTRĀ DAĻA – KOMENTĀRI

5. Mozus grāmata, kurā 19 reizes lietots darbības vārds *zakar* ‘atcerēties’, vairāk nekā jebkura cita Bībeles grāmata stāsta par atcerēšanos. 5. Mozus grāmata atklāj bagātīgu darbības vārda “atcerēties” lietojuma spektru ar visām tā dažādajām nozīmēm un sniedz teoloģisku mācību, kas balstīta uz israēliešu pagātnes notikumu pieredzi. Darbības vārda “atcerēties” subjekts visbiežāk ir Dievs, un vairumā gadījumu tas attiecas uz Viņa tautu; Dievs atceras derību, Savas attiecības ar tautu. Darbības vārds “atcerēties” parādās arī saistībā ar “Israēlu” kā subjektu, un atcerēšanās objekts ir Dievs, Viņa rīcība un Viņa derība. Parasti uzmanība tiek pievērsta iziešanas notikumam (5. Moz. 5:15; 15:15; 16:3, 12; 24:18, 22). Taču reizēm Mozus piemin klejojumu gadus tuksnesī kā pārbaudes laiku (5. Moz. 8:2) vai kā mācību par Dieva dusmām, kas disciplinē Israēlu. Doma ir tāda, ka visi šie pagātnes notikumi kalpo kā formējošs materiāls, lai veidotu Israēla ticību.

Ne tikai darbības vārds “atcerēties” ir svarīgs Bībeles motīvs 5. Mozus grāmatā. Šīs nedēļas mācību vielā mēs pārdomāsim minēto motīvu saistībā ar četriem būtiskiem Bībeles notikumiem: 1) radišanu no nekā, 2) glābšanu no plūdiem, 3) Israēla iziešanu no Ēģiptes un no savas spītības un 4) pagānu atgriešanos no pagānisma. Visiem šiem notikumiem ir kaut kas kopīgs – tie visi vēsta par Dieva glābjošo rīcību no tumsas uz gaismu, no nāves uz dzīvību, no ļaunuma uz taisnību.

Atcerieties radišanu (2. Moz. 20:8)

Darbības vārds “atcerēties” ir lietots ceturtajā bauslī, lai atgādinātu par pirmo notikumu cilvēces vēsturē – Dieva veikto debess un zemes radišanu, kā arī par radišanas septīto dienu – sabatu, kas bija pirmā diena cilvēces vēsturē. Darbības vārds “atcerēties” ir ne tikai atgādinājums par senāko cilvēces vēstures notikumu, bet arī – un tas ir vēl svarīgāk – aicinājums atcerēties savas saknes, to, no kurienes mēs nākam. Tajā

ir ietverta mācība, ka “Viņš mūs ir darījis – un ne mēs paši” (Ps. 100:3). Darbības vārds “atcerēties” patiesībā attiecas uz Radītāju, mūsu Radītāju, bez kura mēs nebūtu šeit.

Radīšana ir pirmais notikums, kas jāatceras, jo tas ir notikums, kas stāsta par mūsu saknēm. Zīmīgi, ka ceturtais bauslis, kas mums liek atcerēties, ir paralēls piektajam bauslim (2. Moz. 20:12), kas mums liek godāt savus vecākus. Šī paralēle ir redzama ne tikai Dekaloga struktūrā, tā parādās arī darbības vārdu gramatiskajā struktūrā. Abi darbības vārdi “atcerēties” un “godāt” ir lietoti pozitīvā imperatīvā. Visi pārējie baušļi ir rakstīti negatīvā formā. Pavēle atcerēties sabatu jeb to, no kurienes mēs nākam, ir saistīta ar vecāku, kuri ir mūsu saknes, atcerēšanos. Ja mēs neatcerēsimies savu pagātņi, savas saknes, mēs nespēsīm garīgi uzplaukt. Abos baušļos, ceturtajā un piektajā, ir ietverts nākotnes apsolījums. Tāpat kā sabats cilvēcei sola nākotnes atpūtas dienu (Ps. 95:11, salīdzini ar Ebr. 3:11; Ebr. 4:3–7), tāpat arī bauslis cienīt savus vecākus sola ilgu dzīvi (salīdzini ar Ef 6:2).

Atcerieties plūdus (lasiet 1. Moz. 8:1)

Šajā fragmentā pirmo reizi sastopams darbības vārds *zakar* – ‘atceries’. Dievs ir darbības vārda subjekts, kas mums stāsta, ka Dievs ir izglābis cilvēci. Darbības vārda *zakar* ‘atceries’ lietojums nenozīmē kādu atmiņas trūkumu no Dieva puses. Darbības vārds “atceries” nozīmē, ka Dievs ir izglābis cilvēci no aizmirstības dziļumiem. Cilvēki tagad ir izdzīvojuši plūdu ūdeņus, un tādēļ tiks pieminēti. Kad Bībeles teksts runā par to, ka Dievs atceras Savu radību, tas ir domāts, lai atsauktos uz Dieva glābšanas darbu, kad Viņš noteiktā laikā piepilda Savu apsolījumu (1. Moz. 19:29). Darbības vārds *zakar* ‘atceries’ šajā gadījumā nozīmē plūdu beigas, kas ir precīzi iezīmētas laikā (1. Moz. 8:3–6), tāpat kā sabats iezīmē noteikto laiku radīšanas darba beigās. Jāatzīmē, ka arī sabata dienai ir sava nozīme plūdu kalendārā. Ievērojiet, ka šie septiņu dienu periodi palīdz veidot stāstījuma hiastisko struktūru, kuras centrā ir fakts, ka “Dievs atcerējās” (tabula pēc Jacques B. Doukhan, *Genesis, SDA International Bible Commentary*, 151. lpp.)

7 dienas, kad Dievs gaida (1. Moz. 7:4)

7 dienas, kad Dievs gaida (1. Moz. 7:10)

40 dienas, kad ūdeņi vairojas (1. Moz. 7:17)

150 dienas, kad ūdeņi pieņemas spēkā (1. Moz. 7:24)

Dievs atcerējās (1. Moz. 8:1)

150 dienas, kad ūdeņi sāk kristies (1. Moz. 8:3)

40 dienu ūdens krišanās (1. Moz. 8:6)

7 dienas, kad Noa gaidīja (1. Moz. 8:10)

7 dienas, kad Noa gaidīja (1. Moz. 8:12).

Atcerieties iziešanu (5. Moz. 9:7)

Iziešanas atcerēšanās noteikti ir visizplatītākais Bībeles aicinājums atcerēties. Šajā gadījumā darbības vārda “atceries” subjekts ir Israēls. Israēls atceras ne tikai Dieva glābšanas darbu, kad Viņš izveda Israēlu no vergu stāvokļa Ēģiptē, bet arī Israēla necienīgumu. Šajā konkrētajā pantā (5. Moz. 9:7) Israēlam jāatceras, cik spītīgi viņi bija pret Dievu, pretojoties Viņa centieniem tos glābt. Zīmīgs ir dubultais imperatīvs, kur viena pavēle izteikta pozitīvi: “Piemini!”, kam seko otra, izteikta negatīvi: “Neaizmirsti!”, stingri atgādinot Israēlam viņu absurdo stūrgalvību. Ja viņi būtu tik negudri, lai aizmirstu, ka Dievs viņus izglābis no Ēģiptes verdzības, un tik negudri, lai domātu, ka Dievs viņiem devis Apsolīto zemi viņu pašu nopelnu un taisnības dēļ, tad varētu teikt, ka tos piemeklējusi smaga amnēzija. Tādēļ tauta divreiz tiek aicināta atcerēties – vispirms pozitīvi un otrreiz negatīvi, lai pārliecinātos, ka viņi patiesi atcerēsies. Šī uzstājība piešķir papildu svaru Dieva dusmām un sodam, kas sekoja pēc viņu iziešanas no Ēģiptes. Galvenais piemērs, kas tiek izmantots, lai ilustrētu Israēla dramatisko gadījumu, ir tautas sacelšanās, kas notika pie Horeba kalna un noveda pie jaunu bauslības galdiņu izgatavošanas. Turpmāk pienākums atcerēties Iziešanu būs vissvarīgākais notikums, kas Israēlam būs jāatceras un jāmāca saviem bērniem no paaudzes paaudzē (5. Moz. 6:7; 5. Moz. 32:7). Tomēr arī mūsdienās ebreji “atceras”

Iziešanas stāstu, katru gadu lasot *Pashā hagadu*. Tādā pašā veidā kristieši visā to dažādībā atceras Kunga Vakarēdienu, kas pats par sevi ir Pashā piemiņa par Iziešanu.

Atcerieties, ka jūs kādreiz bijāt pagāni (Efez. 2:8–13)

Tāpat kā Mozus darīja ar seno Israēlu, Pāvils darīs ar pagāniem, kas būs pievērsti jaunajai derībai: “Nelielies zaru priekšā; bet, ja liemies, zini: ne tu nesi sakni, bet sakne nes tevi!” (Rom. 11:18) Šie jaunatgrieztie rīkojās tāpat kā senais Israēls. Abi lielījās un bija augstprātīgi, savā negudrībā domādami, ka ir Dieva žēlastības cienīgi. Abi bija “aizmirsuši”. Tāpat kā Israēls bija aizmirsis, cik necienīgs viņš bija, arī pagāni bija aizmirsuši savas iepriekšējās pagātnes tumsu un netaisnību. Turklāt viņi bija aizmirsuši, ka viņi ir tikai iepotēti sākotnējos zaros un ka tādēļ viņiem vajadzētu mācīties būt pazemīgiem.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. 1. Kā jūs “atceraties” radišanu un pirmo “sabatu”, svinot sabatu? 2. Kā jūs atceraties izešanu, svinot Kunga Vakarēdienu? 3. Kādas ir vēsturiskās sekas tam, ka draudze aizmirst savas jūdu saknes?

TREŠĀ DAĻA – PRAKSE

Mācies atcerēties. Senāk mēs mācījāmies Bībeles pantus no galvas. Pārdomājiet un pārrunājiet, cik vērtīgi ir mācīties Bībeles pantus no galvas. Paturot prātā literāro faktu, ka lielākā daļa Bībeles ir sarakstīta, lai to mācītos no galvas, izaiciniet sevi iemācīties no galvas Radišanas stāstu – tekstu, kas ar savām paralēlēm un atkārtojumiem ir unikāli veidots tā, lai to iegaumētu. Atrodiet radišanas stāstā rindiņas un vārdus, kas atkārtojas; padomājiet par iemesliem, kas varētu attaisnot šos atkārtojumus.

Ilustrācija. Paņemiet svaigu ziedu un mākslīgu ziedu un abus parādiet klasei. Kāda ir svaigā zieda priekšrocība salīdzinājumā ar mākslīgo ziedu un kāpēc? Ar ko mākslīgais zieds ir pārāks par svaigo ziedu un kāpēc? Pārrunājiet, cik svarīga ir zieda sakne un cik svarīgs ir pats zieds.

Paškritika. Atcerieties vērtības, kuras agrāk uzsvēra mūsu draudzes pionieri un kuras mūsdienās ir aizmirstas. Ko jums vajadzētu darīt, lai atsvaidzinātu atmiņu? Kāds ir teicis, ka mēs esam rūķīši, kas sēž uz milžu pleciem. Pārrunājiet šo paškritiku.

Dzīve draudzē. Jūsu draudzē ir veci cilvēki, kuri atceras sakņu stabilitāti, un jaunieši, kuriem patīk jauno ziedu dzīvība un skaistums. Izmantojiet savas pārdomas dievkalpojumos, mūzikā un svētrunās. Ierosiniet konkrētus risinājumus, kas būs pieņemami un patīktu visu vecumu dalībniekiem.

5. Mozus grāmata vēlākajos rakstos

Galvenās rakstvietas: 5. Moz. 10:15.

Pētījumu centrs: 2. Ķēn. 22; Neh. 9:6, 16, 21, 35–37; Jer. 7:1–7; Ps. 148:4; Jer. 29:13; Mih. 6:1–8; Dan. 9:1–19.

PIRMĀ DAĻA – PĀRSKATS

Tā kā Bībeles atklāsmes pirmā daļa ir Tora, tas ir, piecas Mozus grāmatas (Pentateihs), sagaidāms, ka tā būs Bībeles daļa, uz kuru ir visvairāk atsauču vēlākajos rakstos. 1. Mozus grāmata ar ziņojumu par notikumiem debess un zemes radīšanā, stāstu par Bābeles torni un jo īpaši ar stāstiem par sentēviem un Jāzepu spilgti paliks Israēla tautas un praviešu atmiņā un psalmos. Tāpat arī pārējās Pentateiha grāmatas – 2. Mozus grāmata, 3. Mozus grāmata un 4. Mozus grāmata – būs klātesošas dievkalpojumā un iedvesmos priesteru, ķēniņu un praviešu pārdomas. Šīs nedēļas laikā pievērsīsimies 5. Mozus grāmatai, kas vairāk nekā jebkura cita grāmata ir ietekmējusi Israēla tautas garīgo likteni. Tā kā 5. Mozus grāmata bija grāmata, kas atgādināja Israēlam par bauslību, uz to visbiežāk atsaucās, lai uzsāktu reformas vai norātu tautu, kas bija novirzījusies no bauslībā dotajiem norādījumiem.

Pētot 5. Mozus grāmatas iespaidu uz vēlākiem rakstiem, mēs no jauna atklāsim pazīstamas tēmas, kas tiks atsvaidzinātas un pārorientētas atbilstoši jauniem vēsturiskiem kontekstiem, lai “vecie ceļi” atkal kļūtu aktuāli.

Mācību stundas tēmas

- **Josijas reformācija:** uzticama vadītāja sniegtās mācības.
- **Nehemijas lūgšana:** vēl dziļākas patiesības, kas balstītas uz atdzimšanu un reformāciju.
- **Daniēla lūgšana:** sēras par zaudējumu.
- **Mihas reliģija:** ko nozīmē patiesa reliģija.

OTRĀ DAĻA – KOMENTĀRI

Josijas reformācija

Radikālā atgriešanās pie bauslības vispirms ir saistīta ar Josijas personīgo raksturu un viņa dziļo dievbijību. Nekad Israēla vēsturē neviens ķēniņš nav bijis tik tuvu Toras ideālam. Elkus, kurus bija uzkrājuši viņa priekšgājēji, Josija “postīt izpostīja” saskaņā ar 5. Mozus grāmatas ideālu (5. Moz. 12:2, 3). Dievs svētīja Josijas valdīšanu (639.–608. g. p.m.ē.), kas ilga vairāk nekā trīsdesmit gadus un bija daudz ilgāka nekā viņa priekšgājēju valdīšanas laiks. Josijam bija tikai astoņi gadi, kad viņš kļuva par ķēniņu. Savas valdīšanas divpadsmitajā gadā viņš pieņēma pirmo oficiālo lēmumu, un tas bija saistīts ar Jeruzalemes tempļa atjaunošanu, kas nepārprotami ir 5. Mozus grāmatas centrā (5. Moz. 12:1–7). Tātad Josijas pirmais atjaunošanas darbs attiecas uz visu reliģisko sistēmu. Jeruzalemes templis tika salabots un šķīstīts. Visus kānaāniešu un asīriešu elkus aizvāca, šajā atjaunošanā ar upuriem tika iesaistīta visa valsts.

Astoņpadsmitajā gadā uzsāka nākamo reformācijas soli, taču šoreiz reformācija neattiecās tikai uz rituāliem, tai bija noteikts garīgs raksturs. Kad ķēniņš jautāja augstajam priesterim Hilkijam par atjaunošanas gaitu, Hilkija atbildēja, ka ir atrasta “bauslības grāmata Tā Kunga namā” (2. Ķēn. 22:8). Šis Mozus uzrakstītais oriģinālais manuskripts tika nodots ķēniņa rakstu mācītājam Safanam, kurš devās pie ķēniņa, lai to nolasītu viņa priekšā. Saskaņā ar Bībeles liecību, kad ķēniņš dzirdēja šīs grāmatas vārdus, viņš satraucās, jo saprata, ka šī grāmata runā par Dieva dusmām un lāstiem. Ķēniņš saplēsa savas drēbes par nožēlas zīmi un deva rīkojumu priesteriem un citiem

ķēniņa galma ierēdņiem konsultēties ar pravieti Huldu. Šis ir viens no retajiem piemēriem, kad ķēniņš meklē problēmas risinājumu pie pravietes. Vairākas norādes liek domāt, ka šī "bauslības grāmata" ir 5. Mozus grāmata, jo tajā lietoti tie paši vārdi (*salīdzini ar 5. Moz. 31:24–26*). Satraucošās rakstvietas, kas ieinteresēja ķēniņu un darīja viņu nemierīgu, visticamāk bija 5. Mozus 28. un 29. nodaļa, kurās pasludināti divi ceļi – dzīvības ceļš un nāves ceļš – attiecīgi ar svētībām un lāstiem, kas ir derības nosacījumi. Tajās ir ietverta arī norāde uz Kunga dusmām (*5. Moz. 29:20*) un Mozus aicinājums Israēlam iet pa pareizo ceļu (*5. Moz. 28:13*).

Ķēniņš Josija jutās dziļi aizkustināts. Tiklīdz lasījums bija pabeigts, viņš saprata situācijas nopietnību un nekavējoties uzsāka reformāciju, kas sniedzās tālāk par vienkāršiem kulta pasākumiem un kļuva par dziļu garīgu atmodu visā valstī. Josija no jauna apstiprināja kulta centralizāciju Jeruzalemē, un viņa veiktā reformācija sniedzās pāri Jūdas robežām, aptverot visu ziemeļu valsti Israēlu. Josija devās uz ziemeļiem, uz Bēтели.

Pateicoties 5. Mozus grāmatai, ķēniņš Josija spēja veicināt tautas garīgo vienotību, kas līdz tam nebija izdevies nevienam ķēniņam.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kādas metodes Josija izmantoja, lai risinātu problēmu, kas sašķēla viņa tautu? Kāda bija Josijas personīgā attieksme, aicinot nožēlot grēkus?

Nehemijas lūgšana

Tāpat kā Josijas reformāciju, arī Nehemijas reformāciju izraisīja Dieva Vārda lasīšana. Arī šeit ļaudis lasa no tās pašas "Bauslības grāmatas" (*Neh. 9:3*) tajā pašā garīgajā kontekstā, kad bija jūtama spēcīga nepieciešamība pēc grēku nožēlas (*Neh. 9:1, 2*). Šī īpašā sapulcēšanās un gavēņa notikums notiek "[septītā] mēneša divdesmit ceturtajā dienā" (*Neh. 9:1, salīdzini ar Neh. 8:14*). Tas notiek Salīdzināšanas dienas laikā, kam uzreiz seko viss būdiņu svētku periods, ieskaitot svētku "astoto dienu" (divdesmit trešo dienu), kad bija noteikta svētku sapulce, kas noslēdza svētkus (*salīdzini ar Neh. 8:18; 3. Moz. 23:39*).

Nehemijas lūgšana ir piesātināta ar atsaucēm uz 5. Mozus grāmatu. Tā sākas ar svētību vārdiem un Radītāja piesaukšanu, "kas paceļas pāri visai slavai un teikšanai" (*Neh. 9:5, salīdzini ar 5. Moz. 6:4*), kas radījis "Debesu Debesis" (*Neh. 9:6*) – tas ir visaugstākais apzīmējums, kas apzīmē Dieva mājokļa visaugstāko vietu, kurā dzīvo Dieva eņģeļi un "Debesu pulks", kas Viņu pielūdz (*5. Moz. 10:14, salīdzini ar 1. Ķēn. 8:27*). Lūgšana turpinās ar atgādinājumu par derību, kas ir pamattēma, ap kuru strukturēta 5. Mozus grāmata, un par visu, ko Dievs ir darījis Israēla labā – kā Viņš rūpējās par tiem 40 gadu laikā tuksnesī (*Neh. 9:21, salīdzini ar 5. Moz. 2:7; 8:4; 29:5*), par Israēla dumpīgo reakciju, par viņu spītību un stūrgalvību (*Neh. 9:16, salīdzini ar 5. Moz. 1:26–33; 31:27*). Viņi neatgriezās no saviem ļaunajiem darbiem (*Neh. 9:35, salīdzini ar 5. Moz. 28:45–47*). Nehemija nožēlo, ka Dieva tauta tagad ļauj pagātnes nepaklausības augļus un atrodas zem derības lāsta (*Neh. 9:35–37, salīdzini ar 5. Moz. 28:47, 48*).

Nehemija noslēdz savu lūgšanu ar pēdējo domu par derības noslēpumu. Ebreju frāze *ubekol zo't*, ar kuru sākas Nehemijas lūgšanas noslēgums un kas Jaunajā karaļa Džeimsa Bībeles tulkojuma versijā (*NKJV*) ir tulkota ar 'un tāpēc', ir idiomātisks izteiciens, kas nozīmē 'un tomēr' (*JPS*). Nehemija ir pārsteigts par šīs derības paradoksu, kas noslēgta, neraugoties uz ķēniņu, dižciltīgo un priesteru netaisnību (*Neh. 9:34, 37; 10:1*).

Pārdomu jautājumi. Kāpēc Dieva mājvieta tiek saukta par "Debesu Debesīm"? Kāpēc Nehemija sāk ar atsauci uz Radīšanas Dievu un Viņa pielūgsmi, ko veic Debesu pulks?

Daniēla lūgšana

Tāpat kā Josija un Nehemija arī pravietis Daniēls, kurš ir tādās pašās lūgšanās un sērās, lasa "Mozus bauslību" un lūdzas par nelaimēm, kas piemeklējušas Dieva tautu tās neuzticības dēļ (*Dan. 9:13, salīdzini ar 5. Moz. 28:15–68*).

Mihas reliģija

Tāpat kā Mozus arī Miha savu runu sāk ar to pašu aicinošo: "Ko Tas Kungs no tevis prasa, proti..." (*Mihas 6:8, salīdzini ar 5. Mozus 10:12*). Šie vārdi atspoguļo vienu no būtiskākajām bažām par reliģiju. Kā cilvēki var tuvoties Dievam un atbildēt uz Viņa gaidām? Tradicionālā atbilde būtu šāda: upuri, dārgi ziedojumi, labi darbi Dievam. Mihas atbilde, tāpat kā Mozus atbilde, nav ārēju dāvanu dāvāšana Dievam, bet gan "taisnas tiesas spriešana, žēlastības mīlēšana" pret cilvēkiem, kas nonākuši trūkumā (*Mihas 6:8, JT*). Miha savos vārdos atkārtoti 5. Mozus grāmatas vārdus. Frāze "darīt taisnību/spriest taisnu tiesu" un atslēgas vārds "mīlēt" ir kopīgi abiem tekstiem. Miha nesaka, ka upurēšana un ziedojumi ir nepareizi, bet gan to, ka visi reliģiskie darbi bez pareizām attiecībām ar Dievu un savu tuvāko ir bezvērtīgi.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Saskaņā ar Josijas, Nehemijas un Daniēla piemēriem – kāda ir pirmā prasība, lai sāktu grēku nožēlas procesu? Kāpēc bija nepieciešams praviešu (Mozus, Huldas, Jeremijas u.c.) padoms, lai sāktos grēku nožēla un tiktu saņemtas Dieva svētības?

TREŠĀ DAĻA – PRAKSE

Šķelšanās

Jūs esat draudzes vadītājs, un jūs ciešat, redzot šķelšanos savā kopienā. Izvēlieties vienu no turpmāk minētajām iespējām:

- nostāties vienas grupas pusē un apsūdzēt otru grupu, ka tā ir nepareiza,
- uzklaut abas grupas un izprast, kuros jautājumos abām ir taisnība, tad doties pie abām grupām, lai palīdzētu tām saskatīt otras grupas vērtības,
- apzināties, ka esat daļa no savas kopienas problēmām, un aicināt abas grupas lūgt kopā ar jums un pārdomāt pieļautās kļūdas.

Vietējā draudze

Kā jums vajadzētu reaģēt uz tām jomām vietējās draudzes dzīvē, kurās draudze nedzīvo atbilstoši dāvātajai gaismai? Kādi ir labākie veidi, lai censtos panākt reformāciju? Kādus principus varam pārņemt no šiem stāstiem, lai tos piemērotu savā draudzē?

5. Mozus grāmata Jaunajā Derībā

Galvenās rakstvietas: Mt. 4:4.

Pētījumu centrs: Mt. 4:1–11, salīdz. ar 5. Moz. 8:3; Gal. 3:1–14, salīdz. ar 5. Moz. 27:22–26; Ap.d. 3:22, salīdz. ar 5. Moz. 18:15–19; Ebr. 10:28–31, salīdz. ar 5. Moz. 17:2–6; 19:15; 32:35, 36.

PIRMĀ DAĻA – PĀRSKATS

5. Mozus grāmata ir viena no četrām Vecās Derības grāmatām (1. Mozus grāmata, 5. Mozus grāmata, Psalmi un Jesajas grāmata), kas visbiežāk tiek citētas Jaunajā Derībā. Pēc Bībeles pētnieku domām 5. Mozus grāmata ir tā, kuru Jēzus citēja visvairāk, īpaši izšķirošajos brīžos savas mesiāniskās misijas laikā. 5. Mozus grāmatas popularitātes iemesls ir saistīts ar 5. Mozus grāmatas svētrunu žanru, tās pedagoģisko toni un teoloģisko mācību. Mozus ne tikai citē likumus, viņš tos komentē un izceļ to teoloģisko saturu un dziļo nolūku, lai tos piemērotu israēliešu dzīvē.

5. Mozus grāmatā ir daudz mācību, kas veidos kristīgās ticības teoloģiskos pamatus. 5. Mozus grāmatā mēs atrodam teoloģisku spriedzi starp bauslības stingrību un labo vēsti par Dieva žēlastību. Tieši no 5. Mozus grāmatas Pāvils smeļas domu, ka bauslība uzrāda grēku (*Rom. 7:7*), ka taisnība ir tikai ticībā (*Rom. 1:17, 10:6, 8, 17, salīdzini ar 5. Moz. 30:12–14*) un cerību, ka kādu dienu Dieva tauta apvienosies ar pagāniem kā viens vesels (*Rom. 15:10, salīdzini ar 5. Moz. 32:43*). Tāpēc 5. Mozus grāmata Jaunajā Derībā tiek salīdzināta ar vēstuli Romiešiem.

Šis nedēļas pētījums ir veltīts 5. Mozus grāmatas vietai un nozīmei Jaunajā Derībā.

Mācību stundas tēmas:

- **ir rakstīts:** Jēzus izmanto Dieva Vārdu;
- **dzīvot saskaņā ar Vārdu:** mācība par to, kur cilvēki atrod dzīvības un eksistences avotu;
- **bauslība un žēlastība:** kā Jaunā Derība izmanto 5. Mozus grāmatu, lai izskaidrotu bauslību un žēlastību;
- **pravietis kā es:** Jēzus norāda uz Mozus grāmatu, kura savukārt norādīja uz Viņu.

OTRĀ DAĻA – KOMENTĀRI

5. Mozus grāmatas studijas no Jaunās Derības perspektīvas sniedz visaptverošu un līdzsvarotu teoloģiju. No tām mēs uzzināsim, cik ļoti nepieciešams ir Dieva Vārds, saskaņā ar kuru mums jādzīvo; novērtēsim principa “ir rakstīts” vērtību un Dieva Vārda vitālo nepieciešamību; labāk sapratīsim bauslības un žēlastības mijiedarbību un tādējādi saskaņosim savas attiecības ar taisnības un mīlestības Dievu; ticēsim mesiāniskajiem pravietojumiem.

“Ir rakstīts” (Mt. 4:4)

Fakts, ka Jēzus lieto “ir rakstīts” (*Mt 4:4*), lai sāktu citātu no 5. Mozus grāmatas, skaidri norāda, ka Viņam šī grāmata pieder pie iedvesmoto Rakstu krājuma. Tas ir tehnisks izteiciens, kas tika lietots jau Vecās Derības laikā (*Joz. 1:8; 1. Ķēn. 2:3; Neh. 10:34, u.c.*) un vēlāk Jaunajā Derībā (*Mk. 9:13; Ap.d. 1:20; 1. Kor. 1:19, u.c.*), lai norādītu uz Rakstu autoritāti. Darbības vārda pasīva forma ir gramatisks paņēmieni, lai norādītu uz dievišķo subjektu, kas stāv aiz šiem Rakstiem.

Interesanti, ka ne tikai Jēzus, bet arī sātans atsaucas uz iedvesmotajiem Svētajiem Rakstiem un arī izmanto tradicionālo “ir rakstīts”, lai sāktu savus citātus. Taču tikai Jēzus norāda uz Dievu. Velns koncentrējas tikai uz brīnumu, Dievs viņa teoloģijā

nav svarīgs. Savukārt Jēzus koncentrējas uz Dievu, kuru vienīgo mums vajadzētu pielūgt (*Mt. 4:10*). Jo ir iespējams labi pārzināt Rakstus un tos visu laiku citēt, tomēr ignorēt vai pat noraidīt Dievu, kas tos iedvesmojis.

Dzīvoieties saskaņā ar Vārdu

Kad 40 dienu ilgā gavēņa beigās tuksnesī sātans kārdināja Jēzu pārvērst akmeņus maizē (atsauce uz mannas brīnumu), Viņš citēja rindkopu no 5. Mozus grāmatas, kurā Mozus runāja uz Israēlu 40 gadu ilgā tuksneša klejotuma beigās: “Cilvēks nedzīvo no maizes vien, bet no ikkatra vārda, kas iziet no Dieva mutes.” (*Mt. 4:4, salīdzini ar 5. Moz. 8:3*) Šis pants, protams, attiecas uz Dieva Vārdu, kā to saprotam no Vecās Derības grieķu tulkojuma (pazīstams kā *Septuaginta*), kas ir citēts Jaunajā Derībā. Taču ebreju teksts nozīmē vairāk nekā tikai vārdus, kas iziet no Dieva mutes. Ebreju tekstā burtiski ir teikts: “Cilvēks dzīvos no visa, kas iznāks no Dieva mutes” (*5. Moz. 8:3, salīdzini ar Roberta Altera tulkojumu, salīdzini ar JPS*).

Ebreju valodā ir netieša atsauce arī uz Dieva radīto cilvēku (*1. Moz. 2:7*). Mozus uzsvēra, ka dzīvību cilvēki saņēma no Dieva mutes, nevis no maizes. Bija svarīgi, lai israēlieši saprastu šo mācību. Izlutināti ar mannu, kas tika regulāri nodrošināta, israēlieši pierada pie šī dabiskā nodrošinājuma un, iespējams, patiešām bija aizmirsuši, ka tas nāk no Dieva. Jēzus atgādina sātanam, ka ne jau brīnums bija galvenais, bet gan pati Dieva persona.

Bauslība un žēlastība

Tāpat kā Mozus arī apustulis Pāvils aizstāv gan bauslību, gan žēlastību, līdztekus tam viņš brīdina, lai šie abi principi netiktu pārprasti. Kad Pāvils runā par 5. Mozus grāmatas lāstu pret tiem, kas ievēro bauslību (*Gal. 3:10, salīdzini ar 5. Moz. 27:26*), viņš uzstāj, ka ne jau likums pats par sevi ir tas, kas izglābs ticīgos. Galatiešiem Pāvils apgalvo, ka viņiem nevajadzētu paļauties uz bauslību glābšanai, jo bauslības stingrība patiešām padarīs viņus nāves cienīgus. Viņu cilvēciskie centieni paklausīt bauslībai ir lemti neveiksmei. Tomēr, atsaucoties uz Mozus bauslību (*5. Moz. 4:1, salīdzini ar 3. Moz. 18:5*), Pāvils turpina: “kas to ir turējis, tam tā dod dzīvību” (*Gal. 3:12*).

Šī paradoksa iemesls slēpjas ne tikai bauslības vērtībā, bet arī ticībā Dieva žēlastībai: “ticībā taisnais dzīvos” (*Gal. 3:11*), un šis princips ir pārņemts no 1. Moz. 15:6. Tad Pāvils paskaidro un dod atslēgu šīs “pretrunas” izpratnei: “Kristus ir mūs atpircis no bauslības lāsta” (*Gal. 3:13*), kas nāk no nepaklausības bauslībai. Pāvils neaicina uz bauslības noraidīšanu, gluži otrādi – viņš pastiprina bauslības nepieciešamību. Lai gan mums jādzīvo saskaņā ar bauslību, tieši ticības dzīve mūs vedīs pie uzticības Jēzum Kristus, kurš ir miris par grēcinieku neveiksmi. Turpretī, paļaujoties tikai uz saviem bauslības darbiem, izslēdzot žēlastības dimensiju, mēs esam spiesti ciest lāstu (*Ebr. 10:28, salīdzini ar 5. Moz. 17:2–6; 19:15; Ebr. 10:30, salīdzini ar 5. Moz. 32:35, 36*). Būs vēl sliktāk, ja ignorēsim Dieva žēlsirdību un noraidīsim jeb “apvainosim” žēlastības Garu, kas ir atklāts pie krusta (*Ebr. 10:29*).

Pravietis kā es

Kad Mozus, iedvesmas vadīts, paredz pravieša, kas līdzīgs viņam, atnākšanu (*5. Moz. 18:15–19*), viņš nerunā tikai par praviešu nākšanu nākotnē vispār. Pravieši ir bijuši jau pirms Mozus (*1. Moz. 20:7; 1. Moz. 37:5–9; 4. Moz. 11:25*). Mozum padomā ir nākamais Mesija, par kuru pravietoja arī vēlākie pravieši. Ievērojiet, ka tas pats konkrētais izteiciens “Es celšu pravieti” tika lietots citviet Vecajā Derībā, lai aprakstītu Mesijas atnākšanu, tādējādi netieši atsaucoties uz Mozus iepriekšējo pravietojumu (*2. Sam. 7:12*). Tāpēc, kad Jēzus nāca un veica neparasto maizes klaipu pavairošanas brīnumu, jūdi uzreiz atcerējās mannas brīnumu un domāja, ka ir nācis pravietis, līdzīgs Mozum (*Jn. 6:14*). Nav brīnums, ka Pēteris un Stefans, kuri zināja par šo mesiānisko pravietojumu, to izmantoja kā argumentu, lai pārliecinātu tā laika jūdus, kuri gaidīja pravieti, līdzīgu Mozum (*Ap.d. 3:22, 23*).

TREŠĀ DAĻA – PRAKSE

Kā jūs izmantojat Rakstus?

Aplūkojiet šādus gadījumus, kad Raksti ir labi zināmi, bet netiek nopietni uztverta to iedvesmotā daba:

- **hermeneitiskā piemērošana.** Daži var apšaubīt teksta vēsturisko, ētisko un teoloģisko patiesību un/vai interpretēt Svētos Rakstus no sava kultūras pieņēmumu viedokļa (evolucionistu teorijas, sociālais un politiskais spiediens utt.). Kādus draudus cilvēka ticībai rada šāds domāšanas veids? Kāds ir *ārstēšanas* līdzeklis?
- **eksistenciālais lietojums.** Daži uzskata, ka Svētie Raksti neietekmē jūsu personīgo un profesionālo dzīvi, it kā Svēto Rakstu (Vecās un Jaunās Derības) Dievs būtu tikai kāda cita laikmeta Dievs, kuram nav nekāda sakara ar jūsu ikdienu un darījumiem. Kā eksistenciālais domātājs var censties padarīt Svētos Rakstus un Dievu personiskākus?

Kā jūs ievērojat Bībeles likumus?

- **Sabats.** Ko jūs varat darīt, lai sagatavotos sabbatam jau no nedēļas sākuma, lai jūs šo dienu varētu izdzīvot kā prieka laiku, kā Dieva dāvanu jums, nevis kā pienākumu?
- **Desmitā tiesa.** Vai jūs sūdzaties, kad daļa no algas jāatdod Dievam? Kāpēc, jūsuprāt, tas tā ir? Ko jūs varat darīt, lai mainītu savu attieksmi pret desmito tiesu?

Kā jūs saprotat mesiāniskos pravietojumus?

Pārrunājiet ar klasi šādas atbildes:

- kā reālus pravietojumus, kurus kā tādus ir sapratis pravietis, kas tos izteicis;
- kā pārdomas, kas attiecas tikai uz mūsdienu situāciju;
- kā pravietojumus ar divkāršu pielietojumu (mūsdienu un nākotnes), kurus Jaunās Derības sarakstītāji pārinterpretēja no jauna.

Mozus augšāmcelšanās

Galvenās rakstvietas: *Jūdas 9.*

Pētījumu centrs: *4. Moz. 20:1–13; 5. Moz. 34; 1. Kor. 15:13–22.*

PIRMĀ DAĻA – PĀRSKATS

Pēdējā šīs Bībeles studiju rokasgrāmatas nodarbība būs par 5. Mozus grāmatas pēdējo nodaļu, par tās noslēgumu. Šī noslēguma sākums atbilstoši grāmatas ievada sākumu. Abos pantos Mozus atrodas “Moāba klajumā [...] pretī Jērikai” (*5. Moz. 34:1, salīdzini ar 5. Moz. 1:5, salīdzini ar 4. Moz. 36:13*) tieši pirms zemes ieņemšanas. Šis *inclusio* iezīmē grāmatas robežas (sākumu un beigas), taču šoreiz Mozus ir uzkāpis kalna virsotnē un viņam paveras skats uz visu zemi.

Šis fragments par Mozus nāvi faktiski turpinās 5. Mozus 32:48–52 (pirms Mozus svētības 5. Mozus 33), tajā mēs uzzinām, ka Mozus ir nācis uz šo vietu pēc Dieva pavēles (*5. Mozus 32:48*), un tajā Dievs paskaidro, kāpēc Mozus nevarēs baudīt Apsolīto zemi.

Šajā stundā pievērsīsimies Mozus augšāmcelšanās notikumam, kas grāmatā nav skaidri aprakstīts, lai gan par to liecina dažas teksta norādes. Pētīsim Mozus augšāmcelšanās notikuma nozīmi mūsu izpratnei par cilvēces augšāmcelšanos un mūsu cerībai uz Dieva Debesu valstību, jauno Apsolīto zemi.

Mācību stundas tēmas

Aplūkosim tēmas, kuras šo izpēti padarīs aktuālu – kā šī laika patiesību Dieva tautai šodien:

- taisnīgums un žēlastība;
- nāve un augšāmcelšanās;
- lielā cīņa.

OTRĀ DAĻA – KOMENTĀRI

Tāpat kā 5. Mozus grāmata, arī 1. Mozus grāmata beidzas ar nāvi, bet bez kapa, un ar to pašu Apsolītās zemes perspektīvas asociāciju (*1. Moz. 50:26*). 1. Mozus grāmata, tāpat kā viss Pentateihs (piecas Mozus grāmatas), sākas ar radīšanu un Ēdenes dārzu un beidzas ar Apsolītās zemes skatu, kas bieži vien simbolizē jaunās debesis un jauno zemi. Abu šo notikumu nozīme Svētajos Rakstos tiks atkārtota ne reizi vien. Šis literārais paņēmieni sastopams vairāku Bībeles grāmatu struktūrā – skat., piemēram, Jesajas grāmatu, kas arī sākas ar Radīšanu (*Jes. 1:2*) un beidzas ar “jaunu debesu un jaunas zemes” (*Jes. 66:22*) radīšanas piesaukšanu un cerību uz mūžīgo dievkalpojumu (*Jes. 66:23*) pretstatā nāves sekām (*Jes. 66:24*).

Salamana mācītāja grāmata sākas ar pasaules radīšanu (*Sal.māc. 1–11*) un beidzas ar pasaules iznīcināšanu (*Sal.māc. 12:1–7*) un tiesas dienu (*Sal.māc. 12:14*). Daniēla grāmata sākas ar atsauci uz Radīšanu, kad Daniēls pamato savu diētu, atsaucoties uz 1. Mozus grāmatas radīšanas aprakstu (*Dan. 1:12, salīdzini ar 1. Moz. 1:29*). Tas pats strukturālais modelis atkārtojas Jaunajā Derībā. Jānis, kurš savu evaņģēliju sāk ar atsauci uz Radīšanas notikumu (*Jņ. 1:1–10*), savu apokaliptisko grāmatu noslēdz ar cerību uz Jēzus Kristus atnākšanu un Dieva Valstības iedibināšanu (*Atkl. 21:22, 23*).

Varētu uzskatīt, ka šis strukturālais vēstījums ir ietekmējis visas Bībeles kanonisko struktūru, kas sākas ar radīšanu (*1. Moz. 1–2*) un beidzas ar mesianiskās cerības gaidīšanu (*Mal. 4:5; Atkl. 22:20*). Ievērojiet arī to, ka šī domu apvienība ir iedvesmojusi vienīgo biblisko ticības definīciju: “Ticība ir stipra paļaušanās uz to, kas cerams [cerība uz Dieva Valstību, salīdzini ar Ebr. 11:13–16], pārliecība par

neredzamām lietām [radīšana, salīdzini ar Ebr. 11:3].” (1. Moz. 1:3) Šis literārais novērojums ir svarīgs, jo tas liecina par Mozus augšāmcelšanās stāsta augsto nozīmi Mozus grāmatas beigās un tā būtisko vēstījumu Bībeles lasītājiem.

Mozus tiesa

Dievs atgādina notikumu par Mozus pārkāpumu (5. Moz. 32:51) pie Meribas Kadešā, kad Mozus divreiz sita pa klinti. Elena G. Vaita (Ellen G. White) komentē: “Mozus parādīja neuzticību Dievam.” (*Sentēvi un pravieši*, 417. lpp.) Dieva atbilde liecina, ka tas bija ticības jautājums: “Jūs neesat Man ticējuši.” (4. Moz. 20:12). Šo spriedumu var paskaidrot, ņemot vērā gadījumu ar mannu, kurā ļaudis koncentrējās tikai uz maizi un zaudēja saikni ar maizes Devēju (skat. 12. nodarbību sadaļā “Dzīvot saskaņā ar Vārdu”). Šķiet, ka Mozus attieksme ir tāda pati kā israēliešu attieksme. Tā vietā, lai lūgtu un aicinātu Dievu uz brīnumu, viņš sita pa klinti, it kā israēliešu slāpju risinājums būtu ūdens, kas izplūst no klints, nevis no paša Radītāja.

Mozus kļūdījās tajā, ka neatsaucās uz Dievu, neslavēja Viņu. Tā vietā viņš rīkojās kā ēģiptiešu burvis, koncentrējoties uz maģijas spēku, nevis uz Dieva spēku. Viņš pat iekļāva sevi vietniekvārdā “mēs”, lai varētu dot ūdeni: “Vai mēs spēsim likt izplūst jūsu vajadzībām ūdenim[..]?” (4. Moz. 20:10) Mozus pārkāpums ir daudzu vadītāju kļūda – kārdinājums aizstāt Dievu.

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Pārlasiet 4. Moz. 20:1–13! Kādas vēl citas kļūdas Mozus pieļāva, reaģējot uz ļaužu prasību, kuru dēļ viņš izpelnījās Dieva sodu? Kāda ir atšķirība starp saucieniem uz klinti un tās sišanu?

Mozus augšāmcelšanās

5. Mozus grāmatas tekstā nav pieminēta Mozus augšāmcelšanās. 5. Mozus 32:48–50; 33:1 un 34:5 ir konkrēti pieminēta viņa nāve, bet nekas nav teikts par viņa augšāmcelšanos. Tomēr Bībeles tekstā ir vairākas norādes, kas liecina par augšāmcelšanos. Visnozīmīgākā norāde uz Mozus augšāmcelšanos varētu būt atrodama miklainajā teikumā: “Neviens nezina viņa kapa vietu līdz pat šai dienai” (5. Moz. 34:6). Šī Bībeles panta beigu daļa un pats fakts, ka Dievs minēts kā vienīgais, kas iesaistīts šajā apbedīšanā, norāda, ka Mozus apbedīšanā bija kaut kas īpašs. Turklāt ebreju valodas frāze ‘*al pi YHWH*’ kā ‘Tas Kungs bija sacījis’ (5. Mozus 34:5), kas burtiski nozīmē “uz Tā Kunga mutes”, šķiet, norāda uz ārkārtēju nāvi. Balstoties uz šo izteicienu, senais jūdu *midraš* stāsta, ka Mozus nomira no Dieva skūpstā, dīvainā kārtā atgādinot Dieva elpas iepūšanu dzīvībai (1. Moz. 2:7) un tādējādi liekot domāt par Mozus brīnumaino pārradīšanu. Informācija par Mozus nevainojamo veselību (5. Moz. 34:7), kad viņš nomira, papildina viņa nāves neparastumu. Mozus nemira dabiskā ceļā. Dievs pats viņu noveda nāvē un pēc tam pats uzmodināja no mirušajiem.

Mozus dziesmā slavēja Dieva spēku uzmodināt mirušos (5. Moz. 32:39). Turklāt saikne ar zemi, kas bija apsolīta sentēviem (5. Moz. 34:4) un kas atgādina Ēdenes dārzu (1. Moz. 15:18, salīdzini ar 1. Moz. 2:13–15), pastiprina šīs augšāmcelšanās nolūku. Mozum neļāva ieiet zemes Apsolītajā zemē, bet viņš iegāja debesu Apsolītajā zemē, mantojumā, kas Dieva tautu gaida augšāmcelšanās laikā (Dan. 12:2, 3, 13).

Elenai G. Vaitai Mozus redzējums par Kānaānas zemi no Nebo kalna ir saistīts ar viņa redzējumu par jauno zemi, “labo zemi”: “Kā nākamo ainu tas varēja skatīt no lāsta atbrīvoto Jauno Zemi, krāšņāku nekā jūdiem apsolīto, kura tam tikko bija rādīta. Tur vairs nav grēka, un nāvei nav iespējas ielauzties. Tur atpestītie atrod savu mūžīgo tēviju. Ar neizsakāmu prieku Mozus lūkojās šajā skatā, daudz krāšņākā atbrīvošanas notikumā, nekā viņš savās vislielākajās cerībās jebkad bija uzdrošinājies iedomāties. Zemes ceļojums uz visiem laikiem ir galā. Dieva Israēls beidzot iegājis Apsolītajā zemē. Tad atklāsmes ainas izgaist, un viņa skats vairs redz tikai Kānaānas zemi, kas tālumā izplešas viņa priekšā. Kā noguris ceļinieks viņš nogulstas, lai atpūstos.” (*Sentēvi un pravieši*, 477. lpp.)

Jautājumi diskusijai un pārdomām. Kāpēc Mozus saista vīziju par Kānaānas zemi ar vīziju par Dieva Valstību? Kāpēc Dievs uzmodināja Mozu, nevis Ābrahāmu vai Daniēlu? Kāpēc 5. Mozus grāmata beidzas ar Mozus nāvi, nevis ar viņa augšāmcelšanos, kā tas ir citu Bībeles varoņu gadījumā?

Lielā cīņa

Ir zīmīgi, ka Jūdas izpratnē Mozus augšāmcelšanās notikums miniatūrā ainoja lielo cīņu starp Dievu un sātānu. Strīdā starp Mihaēlu, lielo karotāju, kas ir Jēzus Kristus, un velnu ietverts viss pasaules liktenis. No vienas puses ir sātans, kuram ir pamatoti iemesli turēt Mozu kapā, jo viņš nespēja būt taisns. No otras puses ir Jēzus Kristus, kas aizstāv un glābj Mozu ar Savu asiņu spēku.

Jautājums diskusijai un pārdomām. Salīdziniet 1. Mozus 3:15 un Jūdas 9! Uzskaitiet kopīgās tēmas starp šiem diviem tekstiem! Kāpēc sātans tik ļoti vēlējas, lai Mozus būtu miris?

TREŠĀ DAĻA – PRAKSE

Mozus pārkāpuma nozīme

Atrodiet Bībelē vai vēsturē gadījumus, kad kāds politiskais vai reliģiskais līderis ir aizstājis Dievu. Kādas ir Dieva prerogatīvu un suverenitātes uzurpēšanas sekas?

Apspriediet šādus gadījumus un atrodiet veidus, kā tos risināt:

- kāds evaņģēlists lepojas ar lielo kristību skaitu, ko ir veicis. Kā mums vajadzētu izskaidrot savus evaņģelizācijas panākumus?
- kāds jūsu draudzes loceklis stāsta par dziedināšanas brīnumu, ko Dievs paveicis viņa labā, kamēr kāds cits draudzes loceklis jūsu draudzē mirst no tās pašas slimības. Kā jūs varētu izskaidrot šo atšķirību? Kā tam draudzes loceklim, kurš ir ticis dziedināts, vajadzētu liecināt par Dieva izvēlēto ārstēšanas metodi?
- ko Mozus kļūda jums māca par jūsu pašu kļūdām?

Mozus augšāmcelšanās nozīme

Kāda jums kā mirstīgam cilvēkam ir Mozus augšāmcelšanās personiskā un teoloģiskā nozīme? Kā šis notikums stiprina jūsu ticību personīgai augšāmcelšanās realitātei? Kā Mozus augšāmcelšanās vēsturiskā patiesība apstiprina jūsu paša augšāmcelšanās vēsturisko patiesību?

Jūs esat mācītājs, un jums ir jāsaka īsa svētruna bērnu laikā, sludinot Mozus augšāmcelšanās stāstu. Kādas tēmas jūs attīstīsiet, lai mierinātu ģimeni? Kādus argumentus izmantosiet, lai pierādītu šīs personas augšāmcelšanās patiesumu? Kā šis stāsts mierinās viņus sāpēs un vienlaikus stiprinās viņu ticību? Kā stāsts par Mozus augšāmcelšanu palīdz jums labāk saprast Jēzus augšāmcelšanos?